

ПОЛИТИКИН

4.50

Шведска 28.00 SEK,
USA 3.50 USD,
Македонија 65.00 ДЕН,
БиХ 2.00 КМ,
Црна Гора 1.00 EUR

ISSN 0032-339-x

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

8. 2. 2002. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIV • ЦЕНА 40 ДИНАРА • БРОЈ 2609

СТРИП МОДЕСТИ БЛЕЈЗ

СТОМАК
ЈЕ
МНОГО
ВАЖНО
МЕСТО

КВИЗ:
ШЕСТОПРСТА
КРАЉИЦА

ЗАБОРАВЉЕНЕ ОЛИМПИЈАДЕ

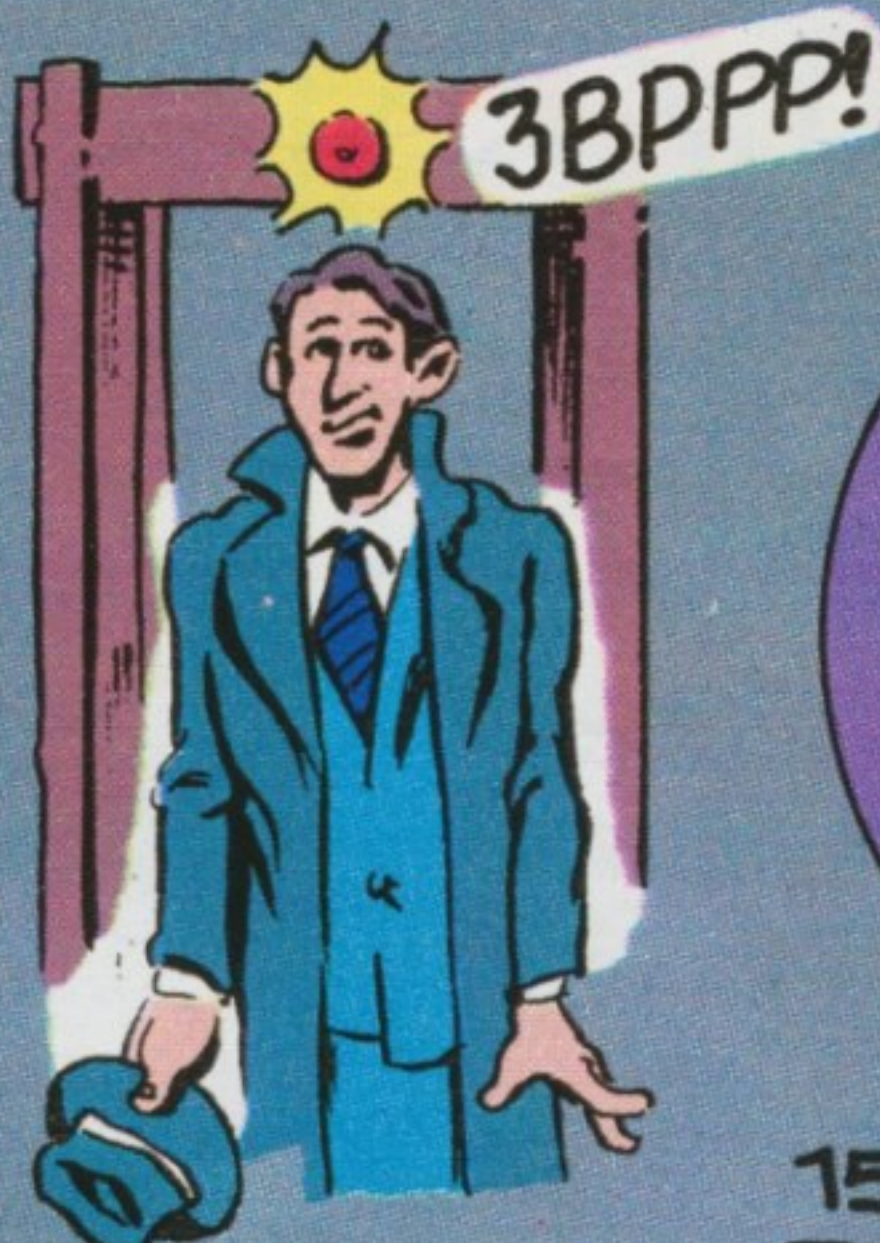

За све од 7 го 107

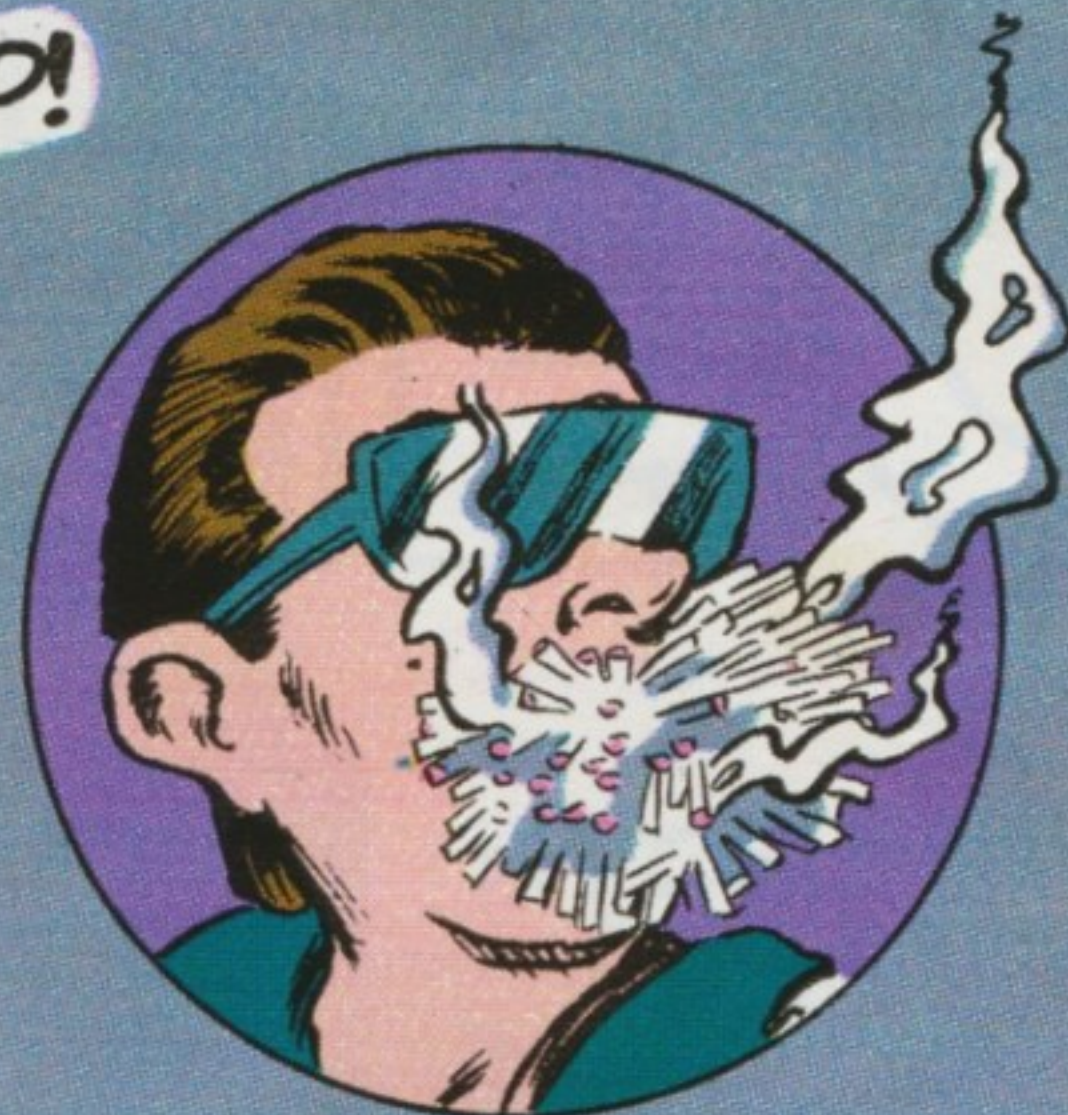
РОБОСАУРУС

РОБОТ ПО УГЛЕДУ НА ТИ-
РАНОСАУРУСА РЕКСА,
ТЕЖАК 24,5 ТОНЕ И
ВИСОК 12 МЕТАРА
БЛУЈЕ ВАТРУ И
ЛОМИ КОЛА СВО-
ЈИМ МЕТАЛНИМ
ЦЕЉУСТИМА.

30 ГРАМА ГВОЖЂА У КРВИ

ШТО ЈЕ ЈЕДНАКО
ШАЦИ ПУНОЈ ЕК-
СЕРА, ИМА ВИКТОР
ХЕРБЕРТ ИЗ ЊУ-
ЈОРКА, ПА ЊЕГО-
ВА ПОЈАВА УК-
ЉУЧУЈЕ ДЕТЕК-
ТОРЕ ЗА МЕТАЛ.
ОВАЈ МЕДИЦИН-
СКИ ФЕНОМЕН
НАЗИВА СЕ
ХЕМОХРОМА-
ТОЗА.

151 ЦИГАРЕТУ ПУШИО ЈЕ ИСТО- ВРЕМЕНО

ЦИМ „УСТА“ ПАРОЛ ИЗ ХОЛИВУ-
ДА У КАЛИФОРНИЈИ ДА БИ
ПОКАЗАО КОЛИКО ЈЕ ПУШЕЊЕ
РУЖНА НАВИКА.

91 ТОНА КОСЕ

У ВРЕДНОСТИ ОД
МИЛИОН ДОЛАРА
УВЕЗЕНА ЈЕ 1860.
ГОДИНЕ У САД.

ЈЕСТЕ ЛИ већ чули да...

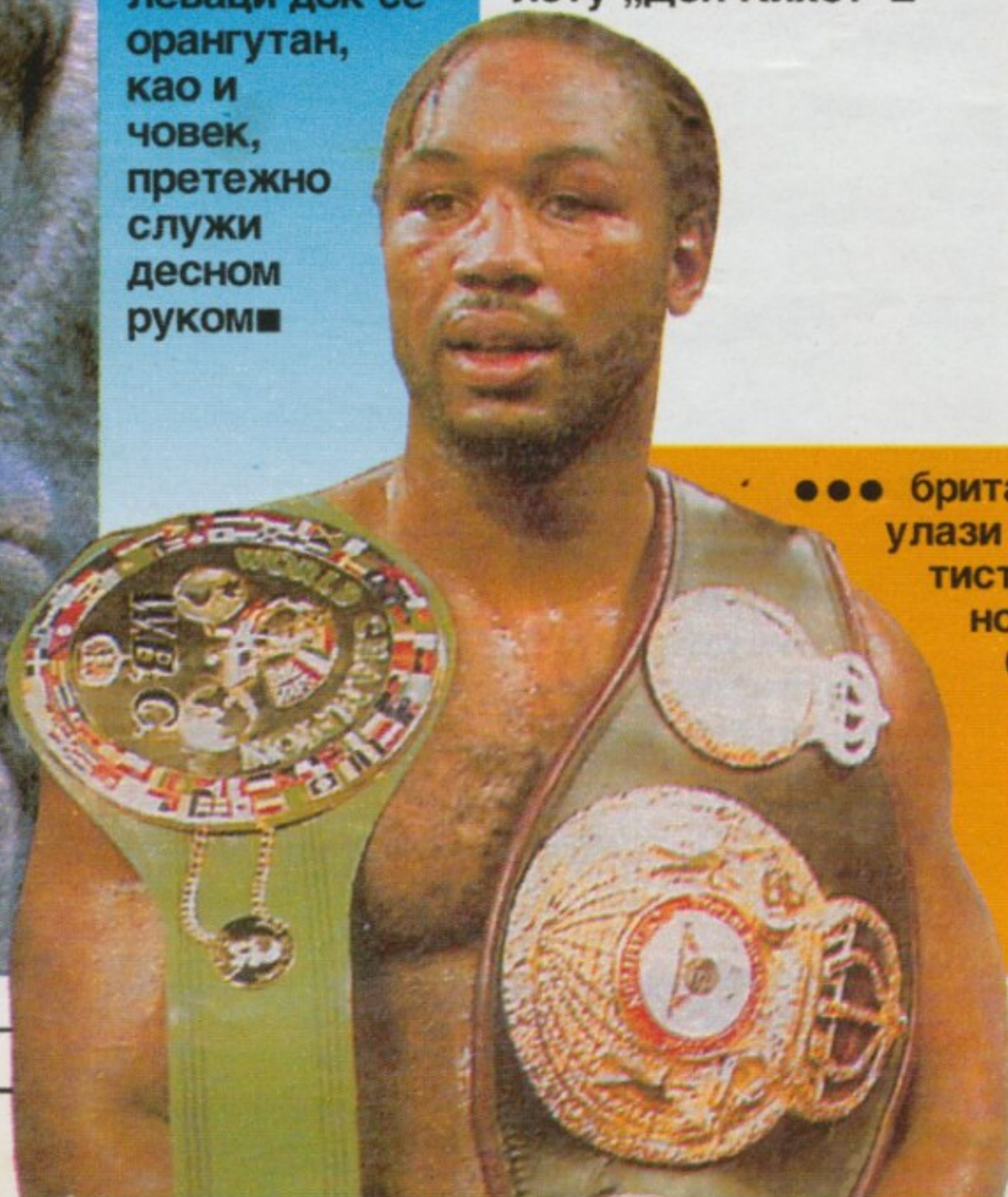
●●● горила и
шимпанзо су
леваци док се
орангутан,
као и
човек,
претежно
служи
десном
руком ■

●●● век трајања балет-
ских патика веома је кра-
так: два до три дужа изла-
ска на сцену. Као својевр-
стан рекорд сматра се де-
вет наступа солисткиње
Бољшог театра Надежде
Грачеве која је у ис-
тим ципелицама де-
вет пута играла у ба-
лету „Дон Кихот“ ■

●●● када је амерички по-
ларни истраживач Ричард
Евелин Берд 1955. године
полазио на Антарктик, мо-
рао је да понесе и фрижи-
дер да би храну сачувао од
сувише ниских температу-
ра и спречио њено дубоко
замрзавање ■

●●● руска река Нева веома
је кратка – свега 74 киломе-
тра – а ипак у свом сливу
има око 50.000 језера ■

●●● стручњаци за припи-
томљавање животиња
установили су да је лакше
припитомити дивљег тигра
него оног који је свет угле-
дао у зоолошком врту ■

●●● британски боксер Ленокс Луис
улази у историју бокса као спор-
тиста који је зарадио највише
новца за само један дан. По-
бедио или изгубио, он ће до-
бити најмање 40 милиона
долара за меч који би
требало да се одржи
априла 2002. године. Ле-
нокс ће боксовати про-
тив Мајка Тајсона ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ОВО ТИ
ЈЕ ЗА
УТОРАК!!!

Кларинет Господин

Шездесетих година 19. века господин Јан Мартинек, музичар из Пардубица, прешао је из Аустрије у Србију. Наши су га примили раширених руку и одмах почели да га зову пан (господин) Мартинек. У то време малена Србија била је средиште око кога су се окупљали револуционарни Словени борећи се за национална права своје земље, односно против аустријског јарма.

Како је Србија оскудевала у школованим људима, у Београду је уточиште нашао велики број Босанаца, Личана, Војвођана, па и кларинетиста Јан Мартинек, по народности Чех.

Тада за музичаре није било посла јер је музички живот тек почео да се раз-

четири

Био је родом Чех, свирао је у нашој војној музици, удао је кћерку за глумца Чича-Илију Станојевића и обожавао сир због кога је било и невоља

вија. У Београду су се музиком бавили углавном Цигани из околних села Мељака, Врчина и Зуца. Свирали су „по слуху“, те су их називали слухисти. Стеван Мокрањац међу првима је почео да се заузима за школовање свирача, односно свирање по нотима.

У војним капелама готово сва места заузимали су Чеси, Пољаци, Мађари... Један од првих старих музичара био је Тоша Андрејевић. Звали су га Аустралијанац јер је био ожењен Аустралијанком. Дошао је у Београд 1900. године и постао професор фагота, инструмента за који се код нас пре тога готово није ни знало! Пристизали су и наши први школовани музичари из иностранства: Станислав Бинички, Петар Крстић, Стеван Христић...

Лујза и Чича-Илија

Када је пан Мартинек дошао у Србију, тек су осниване модерне јединице српске војске. Сваки пук морао је да има и своју музичку капелу. Као младом потпоручнику, Мартинеку је припало место капелни-

Чича
Илија
Станојевић

ка (вође) 12. пука „Цар Лазар“ у Крушевцу. Ту је упознао своју будућу супругу, кћерку управника државног расадника, иначе Словакињу.

Крушевљани су заволели Мартинека, а он је службујући по пуковима, догурао до чина капетана прве класе. После 30 година верног службовања у војсци, отишао је у пензију. У међувремену се скрасио у Београду у коме је такође постао омиљен.

Господин Јан Мартинек имао је петоро деце. Најстарија је била кћерка Лујза. Друго дете, такође кћерка, умрло је још у детињству. Остала деца били су синови. Двојица су похађала гимназију, а трећи, Павел или Павличек, како га је отац звао, прича је за себе.

Мартинекова кћерка Лујза примљена је у Београду у Народно позориште. Била је и добра глумица и лепа жена. Чича-Илија Станојевић, велики боем, велики глумац Народног позоришта, и велики шаљивџија, напречац се заљубио у Лујзу. Али, боему као да није суђен брак. Живот му је загорчао и сам Лујзин отац, добри пан Мартинек. Волео је војни кларинетиста чешки сир „кварк“ или „кваргл“, како су га неки називали, који је имао леп укус, али неподношљив мирис! Пан Мартинек стално га је држао у својој соби увијеног у такозвани масни папир. Наравно, цео пакет са сиром морао је да склања од гостију, а најпогоднији простор за то био је испод кревета.

Неком приликом пан Мартинек је кречио собу и сир преместио испод кревета Чича-Илије Станојевића. Када је Чича-Илија

дошао кући запахнуо га је неугодан мирис који је, како је време протичало, постајао све непријатнији. Вриснуо је на Лујзу: „Шта то смрди?!“, а затим преврнуо целу кућу не би ли нашао извор невоље. Угледавши канту са сиром, све му је било јасно. Бацио је канту у комшијско двориште из кога се потом зачула бујица погрда.

Убило га пиво

Удајом кћерке Лујзе за Чича-Илију Станојевића

Забавник

пан Мартинек је побољшао своје материјално стање. Сада је могао да свог сина Павела пошаље у Праг на конзерваторијум. Младић је већ поседо-

вом, да је запустио студије и да се дружи са сумњивим особама.

Павел је покушао да доскочи оцу тврдећи у једном писму да је од силног

зике у српским трупам, одговорио је сину у чешком духу:

„Драги синачку, ми сме твоје писмо примили, маминка је плакала, Лујза је

сле пет месеци отац је сазнао од Павела да се оженио. Господин Мартинек обрадовао се снахи Марженки, а она му је обећала да у Прагу више неће да поску-

И МАРТИНЕКА

вао основно знање из свирања на кларинету, а пан Мартинек имао је у Прагу пријатеље који ће будућег студента примити на стан. Међутим, у великом граду студенту треба и мало више новца, па је млади Мартинек почео да шаље оцу писма у којима се жалио на скупост и молио га да му пошаље још пара. Пан Мартинек у почетку је то схватио озбиљно, а када су синовљева писма учестала, распитао се код пријатеља у Прагу и од њих сазнао да се млади Павел просто налива пи-

свирања нагризао кларинет и да му је потребан новац за оправку инструмента.

Е, ово је већ наљутило старог Мартинека који је у Београду, зарад синовљевих студија, живео крајње скромно. Пан Мартинек, један од оснивача војне му-

таки плакала, Илија је чистил муштиклу, а кер Арапче је махал репем...

... Мили мој Павличку, ја сам гризел државну кларинету тридесет гођина, а не изгризел сам је, а ти гризеш своју кларинету само четири месеца, а уж си је изгризел! То так дале не иде! Але јесли так дале будеш дјелал а гризел кларинету – будеш коњечне дувал Арапчетови под репем...

После овога писма дуго није било одговора и тек по-

пљује ни школарина, ни превоз трамвајем, а нарочито пиво!

Павличек је остао у Прагу. Алкохол и распусни живот учинили су своје и он је умро млад.

Када је умро стари Мартинек, Чича-Илија се развео од Лујзе, углавном због својих боемских навика, мада је као разлог често помињао и онај „миришљави“ сир. Остала Мартинекова деца расула су се по свету. Стара маминка имала је мучан живот, па је убрзо и она умрла.

Миленко Тодоровић

Краљевски музичари снимљени 1901. године. Можда је и господин Мартинек међу њима

МИРИСНА СМОЛА КАО ЛЕК

Научници са универзитета у Њу Џерсију открили су да један од састојака смирне, мирисне смоле коју су према предању три мудраца са истока донела малом Исусу, може да уништи ћелије рака. Издвојени екстракт смирне деловао је тако што је у лабораторијским условима на издвојеним ћелијама рака дојке спречио стварање једног протеина који подстиче раст ових ћелија.

Ово достигнуће још не значи да је створен лек против рака. Потребно је да екстракт на исти начин делује и на живим бићима: животињама и људима. Ако се даљи експерименти покажу успешним, научници тврде да би лек заснован на екстракту смирне могао да се појави за пет до десет година.

Смирна се, иначе, већ хиљадама година користи као средство за зарастање рана и ублажавање болова. Она је чест састојак зубних паста и течности за испирање уста, а употребљава се и за производњу масти и парфема ■

ХОЋУ И ИНТЕРНЕТ!

Име непалског учитеља Махабира Пуна недавно је обишло свет. Пре неколико година господин Пун је закључио да је крајње време да у средњу школу у планинском селу Нанги у коме предаје стигну рачунари. „Нисам желео да моји ђаци заостају за светом“, објаснио је Пун. Иако у школи није било струје и мада већина становника Нангија никада у животу није чула за рачунар нити је имала појма чему би он могао да служи, Пун се није предавао. Уз помоћ свог професора са факултета, он је 1996. године поставио једноставни приказ свог села и школе на Интернету. Ту је била објашњена његова намера да у школу уведе рачунаре.

– Тај веб-сајт учинио је чудо – објашњава Пун. Почели су да стижу компјутерски делови и књиге, па чак и целе машине из Америке, Сингапура, Велике Британије, Малезије... Од новца који је сакупљен у ту сврху Пун је уз помоћ две мале хидроцентрале постављене на оближњем потоку увео струју у школу. Затим је почео да склапа рачунаре. Прво кућиште замењивала је обична кутија направљена од дасака. – Саставио сам први рачунар а затим уз помоћ ученика још четрнаест. Једино смо мониторе морали да купимо.

Следећа станица на путу осавремењивања је увођење Интернета у школу. Иако је у село пре неколико година уведен телефон, веза је сувише слаба. – Потребан је читав дан да стигнемо до најближег града из кога је могуће остварити Интернет везу, али ја сваког месеца, водећи другу групу ђака, идем тамо – каже професор Пун. Решење за ову тешкоћу био би сателитски телефон, али то је засад неоствариво. Професор се ипак не предаје. Нада се да ће се и за то наћи дародавци. Жеља му је такође да једног дана у Нангију оснује прву школу за програмере у Непалу ■

Професор Махабир Пун

Ученици склапају рачунаре

Лобања и предња нога фосила из доба јуре нађеног у руднику угља у Португалу

ШТА НЕДОСТАЈЕ „ПАРКУ ИЗ

Изгледа да је уврежено мишљење о томе како је овај свет изгледао пре 150 милиона година, у доба јуре, у великој мери погрешно. Немачки палеозоолози упослени већ десет година на налазишту рудника угља Гимарота у Португалу откопали су на десетине хиљада животињских фосила који упућују на то да је Спилбергов „Парк из доба јуре“, мада неоспорно узбудљив, поприлично одступио од научне истине.

Тачно је да је у та прадавна времена Земља врела од диносауруса (немачки научници установили су на основу 750

нађених фосила постојање петнаестак различитих врста диносауруса само у овом кутку праисторијске Европе), али је њихово откриће занимљиво по томе што баш ни једна од тих врста није могла бити много већа – од домаће ћурке! Штавише, чак и такав неугледно мали, просечни европски диносаурус по заступљености је далеко заостајао за осталим врстама тадашњих гмизаваца: гуштерима, корњачама, летећим гмизавцима и циновским морским крокодилима. А било је ту још којегчега судећи по девет хиљада комадића фосил-

них остатака жаба и даждевњака нађених у поменутом руднику угља у Португалу и стотинак зуба праисторијске птице археоптерикса.

Стручну јавност највише је ипак изненадило обиље фосилних остатака сисара – око 7000 зуба и 800 вилица које, по процени немачких палеозолога, највероватније потичу од бар 25 различитих врста наших прадавних предака сићушних костију и грађе налик данашњим воденим ровницама (бубоједима сличним мишеви-ма).

Шта, дакле, може да се за-

СВЕМИРСКИ ЛИФТ

Морали бисте хитно да скокнете до орбите, а најбржи начин да тамо стигнете је, разуме се, да узмете свемирски лифт. Улазите у кабину, притискате прво дугме одозго и крећете. Када се лифт на крају пута заустави а врата отворе, закорачићете у безваздушни простор бескрајне васионе. Хиљадама километара испод вас врти се плавичаста сфера земаљске кугле, толико сте близу звезда да вам се чини како бисте могли руком да их дотакнете...

Подсећа на сцену из неког научнофантастичног филма, али ради се о замисли коју научници Насе задужени за нове подухвате најозбиљније разрађују. Према њиховим предвиђањима, треба очекивати да ћемо до почетка следећег века опрему и људе у васиону слати не у ракетама или у свемирским бродовима као данас, него у кабини лифта на електромагнетни погон која ће се кретати дуж кабла дугачког 36.000 километара израђеног од изузетно отпор-

них и лаквих угљених влакана једне нове врсте материјала (енгл. – buckytubes).

Да је тако нешто могуће, веровао је још пре сто година и отац астронаутике, совјетски научник Константин Циолковски. Осавремењена и дотерана, његова основна замисао данас подразумева да негде дуж линије полутара који Земљу дели на северну и јужну полулопту – зато што се та замисљена линија поклапа са такозваном геостационарном орбитом смешшеном 36.000 километара изнад Земље – једног дана изградимо торањ висок 50 километара. Иначе, сателит који око Земље кружи на висини од 36.000 километара направи пун круг око ње за тачно 24 часа због чега се (гледано одавде) чини да стално „лебди“ изнад једне те исте тачке на површини Земље. Дакле, кабл свемирског лифта протезао би се од врха земаљског торња до геостационарне орбите, где би затим морали да га некако причврстимо за површину астероида који бисмо

из бескраја свемира „довукли“ у орбиту. Правилно кружење астероида око Земље обезбеђивало би да кабл свемирског лифта у сваком тренутку буде затегнут.

Када једнога дана орбитални лифт проради, одавде до бестежинског стања свемира стижаће се за око пет сати. Предвиђена брзина: више хиљада километара на час

Кроз деведесетак година у васиону ћемо можда ићи и лифтом

мери научној уверљивости Спилберговог „Парка из доба јуре“? Осим диносауруса горостасних размера виђених у филму, чије постојање нико не оспорава, шта је са преовлађујућим мноштвом блиских им сродника величине ћурке и оноликим праисторијским жабама, гуштерима, даждевњацима, археоптериксима и сисарима из доба јуре?

За утеху Спилбергу, а и још многим не баш упућеним, чак су и научници доскора били склони истој гре-

ДОБА ЈУРЕ“?

шци: да раздобље јуре реконструишу превасходно на основу фосилних остатака динозавских врста којих има више јер су лакше одолеле зубу времена. Од преовлађујуће већине малих диносауруса и остале „фауне“ из доба јуре, до наших дана у најбољем случају сачували су се тек зуби и вилице. Крхке и ситне кости диносауруса величине ћурке и сисара налик мишевима и буквално су сирваљене у парампарчад под наслагама времена ■

М. И.

ЧАРАПЕ С ЦЕПОМ

Кључеви или новчаник у руци за време јутарњег (или вечерњег) трчања могу заиста да вам сметају. Аустралијски произвођач чарапа „Јупи“ избацио је на тржиште нови модел спортских чарапа под називом „Rocket sock“ (сокне с цепом), намењен управо оваквим приликама. Чарапа, дакле, има цеп, као и патент-затварач. И тако, док трчите, у цеп мирне душе можете да ставите и кључеве и новац – неће испасти ■

Догодило се то 1367. године. У срцу Португала, међу смарагдним брежуљцима плодних винограда, управо на месту где се сусрећу реке Алкоа и Баса, тихо је промицала тужна поворка. Дворани, дворске даме, витезови и монаси, али исто тако и величанствени број сељака, сви су се у смирај дана окупили како би свог краља у тишини испратили на последње путовање. На челу дуге поворке била је краљевска породица, а затим опат и највиђеније личности краљевства. Хиљаде и хиљаде бакљи осветљавало је пут што је водио из шуме Алкобаса до манастира Санта Марија, највећег у Португалу.

Краљевска гробница била је смештена на самом улазу у ризницу, где је већ пет година почивала несрећна дона Инес де Кастро, дворска дама краљице Коштанце. А дону Инес је, готово у потпуној тајности, али страсно и

ЗАВЕШТАЊЕ ПОРТУГАЛСКОГ ВЛАДАРА

ЉУБАВ ДО КРАЈА

непролазно, волео онај који никада није могао бити њен: краљ Педро I. Тужна љубав без икакве будућности уништила је животе прелепе дворске даме и заљубљеног краља. Будући верник, Педро I смислио је, ипак, како да заувек остане са својом драгом. Ако им већ није било суђено да то буде на овом, зашто не би били заједно на оном свету?

Језива церемонија

Животна прича доне Инес била је тужна, као уосталом и све повести несрећних љубави. На двор је ступила као девојчица. Њен млади живот окончан је 1355. године, дванаест година пре смрти Педра I. Наређење да дворска дама буде убијена дао је нико други до бивши краљ Алфонсо IV, отац Педра I, видевши да синовљева љубав према дони Инес, као и њена према будућем владару, никада неће престати. Тако је и

било. После смрти Алфонса IV, болестан од туге, заљубљени владар успео је да убеди читав двор, али и цркву, да преминулу дону Инес признају као праву и једину краљицу Португала.

Церемонија која је озваничила ову Педрову замисао била је крајње необична, тачније – језива. Посмртни остаци његове вољене Инес извађени су најпре из гроба, затим је леш одевен у краљевску одору и окићен на-

китом, са свим краљевским обележјима. Присутни – и то сви, од првог до последњег – требало је да пољубе руку невесте, краљеве изабранице. Затим је дона Инес враћена у раскошно украшен саркофаг од белог мермера, посебно направљен за њу управо у манастиру Санта Марија. Њој је требало да се придружи Педро I када дође судњи дан. Тај дан је дошао после дванаест година.

Прошавши кроз средњове-

ковни портал који чувају две статуе светаца, светог Бенедикта и светог Бернарда, испод велике розете, поворка која је испраћала португалског краља ступила је у манастирску цркву. Унутрашњост цркве била је у белом камену који као да је све обасјавао, а средишњи брод од бочних је био одвојен низом од дванаест пиластара са сваке стране. Иза су се налазиле капеле у којима су се молили монаси, а испред

Улаз у ризницу која је реконструисана после земљотреса 1755. године

Главна дворана

– величанствена певница. У дну цркве налазила се прекрасна, додуше мрачна, сала украшена малим готским торњевима и интарзијама. Ту се поворка зауставила: лево се налазио гроб доне Инес, а десно, још празан – гроб португалског владара.

Мајушне готске скулптуре чиниле су неку врсту прекривача за гроб покојника са призорима сцена из њихових земаљских живота. Краљев гроб красиле су и скулптуре светог Вартоломеја, његовог заштитника, док је саму гроб-

ра. Градња је почела 1253. године, скоро век после славне победе. Наредних година португалска краљевска породица наставила је да наручује и плаћа нова уметничка и архитектонска дела која ће још више допринети сјају и лепоти манастира Санта Марија. Величанствени врт настао је 1308. године као поруџбина краља Диниса, а око врта су изграђени пролази са дволучним прозорима. Конак, такође у готском стилу, дугачак је 60 метара и налази се поред глав-

Детаљ из главне сале манастира: глава статуе

СВЕТА

Не могавши да се помири са чињеницом да му је на овом свету било забрањено да буде уз своју вољену, иначе дворску даму, португалски краљ Педро I одлучио је да сачека тренутак када ће он и његова драга заувек бити заједно. Али, не на овом свету...

ницу „придржавало“ шест анђела. На надгробној плочи доне Инес уклесане су биле и сцене из Јеванђеља, а налазило се ту и шест анђела. И на једној и на другој плочи били су грбови португалске краљевске породице.

Знак победе хришћана

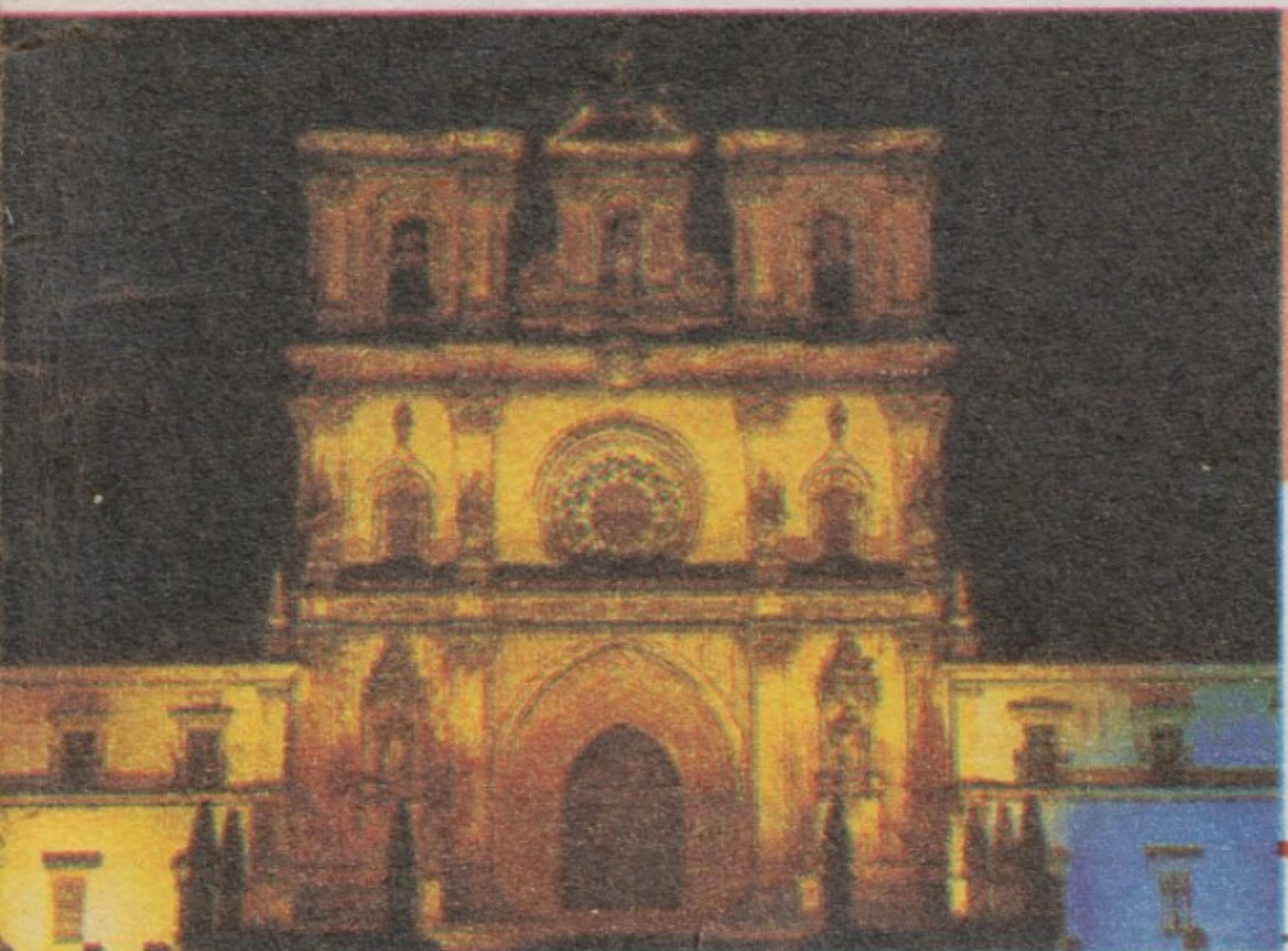
Педро I изабрао је манастир Санта Марија за своје вечно пребивалиште вероватно због његове величине и лепоте. Манастир је изградио Алфонсо Енрикез, први португалски краљ, у знак победе хришћана над Арапима 1147. године. Неколико година касније, 1153, пројекат манастира предат је монасима цистерцитима. Према тадашњем веровању, маварску земљу најпре је требало оплодити, прочистити, осветити. Монаси су тако читаве пределе засадили воћњацима и виноградима да би тек касније почели да размишљају о изградњи манасти-

не сале у којој су се монаси окупљали када су бирали опата. Фасада, више пута оштећена и уништавана, али поново грађена, украшена је у барокном стилу.

Најзанимљивији део манастира можда је заправо кухиња чија је таваница висока чак 18 метара. У кухињи која чува бакарне лонце и тигање из минулих епоха налази се и огромни камин у облику пирамиде. У средишту кухиње је бунар с бистром водом из реке Алкое.

Документи из времена Педро I говоре да је његова сахрана трајала дуго. После сахране једна усамљена бакља остала је да обасјава натпис на гробу краља који је најзад положен у своју гробницу поред вољене Инес. Натпис чије је клесање за живота надгледао сам краљ како би се уверио да ће његова љубавна осећања бити поштована. Остала је уклесана само једна, једноставна реченица: До краја света ■

М. О.

Манастир Санта Марија

ЗАВЕШТАЊЕ ПОРТУГАЛСКОГ ВЛАДАРА

Кухиња са
плафоном који
је висок чак 18
метара и камином
у облику
пирамиде. Ту је
и бунар са
чистом водом из
реке Алкое

Манастирска
трпезарија где
су монаси увек
јели ћутке док
би један од
њих читао
цитате из
Библије

Краљевска
дворана:
на зидовима су
камене статуе
португалских
владара, а
украси су
урађени у
мајолици

Прелепо
манастирско
двориште,
поруџбина краља
Диниса из 1308.
године. Својеврсну
ограду чине
галерије са
дволучним
прозорима

Двориште манастира

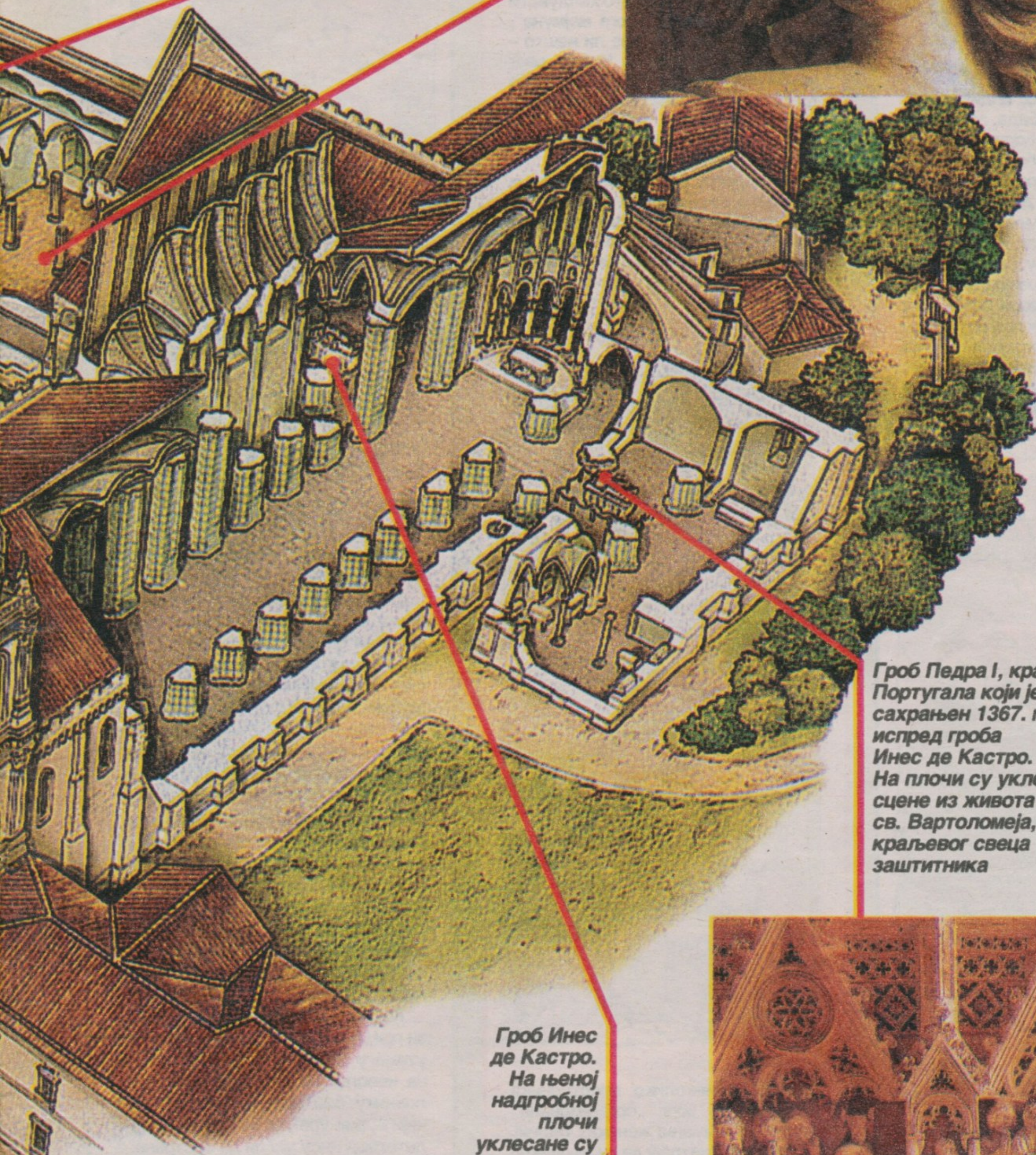

Конак,
изграђен
у готском
стилу, дуг
60 метара
у три брода
одвојена
двоструким
редом стубова

Главна дворана у
којој су се монаси
састајали када би
бирали опата,
или разматрали
различите
проблеме везане
за манастир

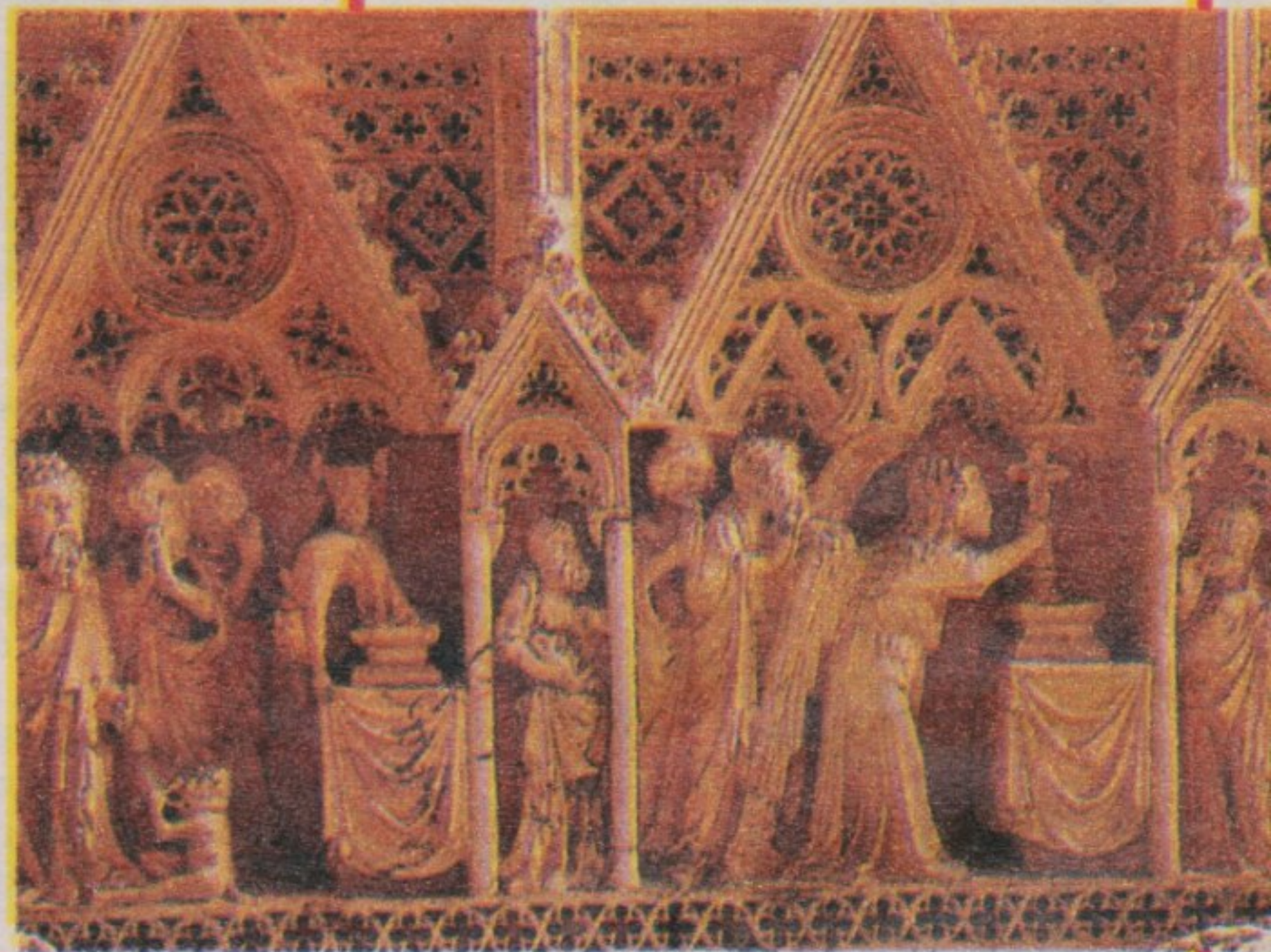

Детаљ са
куполе
ризнице,
дело
барокног
мајстора
Жоаа де
Кастиље

Гроб Педра I, краља
Португала који је ту
сахрањен 1367. године,
испред гроба
Инес де Кастро.
На плочи су уклесане
сцене из живота
св. Вартоломеја,
краљевог свеца
заштитника

Гроб Инес
де Кастро.
На њеној
надгробној
плочи
уклесане су
сцене из
живота Исуса
Христа и
Страшног суда

ЋУТАЋУ...

Сатијанарана Рао, индијски политичар из Хајдерабада, закleo се да јавно неће прозборити ниједну реч до окончања изборне кампање за локално веће грађана. Својим ћутањем жели да докаже да изборни говори немају никакве везе с победом на изборима.

— Кад је у питању Сатијанарана Рао, то је сасвим разумљиво, јер његови изборни говори само могу да нанесу штету његовој странци — шаливо поручују политичари из других, противничких партија.

Али, не сви. Многи покушавају да га изазову да проговори и тако, како они кажу, доведу до пораза његове партије.

ЗАТВОР ЗА МАЈМУНЕ

У једном затвору за мајмуне, у зоо-врту „Мотибах Бир“, у Индији, једанаест мајмуна доживотно ће остати.

Оптужени су за крађу и напад на људе у Панџабу, а пошто хиндуисти поштују Ханумана, „бога мајмуна“, ове животиње — згреше ли нешто — кажњавају затвором. Чувар овог необичног затвора Рам Тират каже да се ових једанаест мајмуна тешко огрешило о закон, тако да је мало вероватно да ће иједан, бар условно, бити пуштен на слободу.

У Индији су већ неколико година невоље с овим животињама све израженије, па влада разматра предлог да се отвори још неколико затвора за њих. Недавно је један мајмун бесомучно насрнуо на студенте агрикултуре и двоје тешко по-

вредио, а неколико преступника ухваћено је због „организоване“ пљачке и отимања женских ташни!

Упућени сматрају да су за овакво понашање мајмуна најчешће криви људи с оне стране закона, на коју сад одводе и све већи број ових животиња. Увежбавају их и обучавају за своје помоћнике и тако, користећи их у пљачкама, често остају неоткривени ■

ЉУБИТЕЉИ СМРДЉИВЕ РУЖЕ

Од давнина се зна колико је бели лук лековит.

Око 300. године пре нове ере кинески дворани јели су га свакодневно, а да би се, пре него што ступе пред цара који овај зачин није подносио, ослободили не баш пријатног задаха, грицкали су каранфилић.

И гладијатори у старом Риму јели су бели лук. Да би постали што снажнији и спремнији за борбе у арени.

По речи „chicagoa“, којом су амерички Индијанци називали дивљи бели лук што је растао поред језера Мичиген, назван је град Чикаго.

У Калифорнији, опет, постоји удружење основано у част белог лука које се зове „Љубитељи смрдљиве руже“. Његови чланови сваке године приређују фестивал белог лука.

Када су се 1986. године Французи придружили совјетским астронаутима у свемиру, искрсла је озбиљна невоља јер је у француском јеловнику био заступљен бели лук чији мирис уређаји за вентилацију у летелици нису могли да одстрани, а Совјетима је то веома сметало. Неспоразум је изглађен дипломатским путем.

У Шведској, и то у Стокхолму, постоји ресторан у коме се служе искључиво јела од белог лука, а на јеловнику је и торта од ове биљке ■

ЧАЧКАЛИЦА У МИЛИБАРУ

Табакере неизоставно треба тужити друштву за заштиту животиња, али зато имајте милости и зауставите ауто када видите неког промрзлог крајпуташа

Језик је врло сиромашан у поређењу са стварношћу, говорио је амерички филозоф, метафизичар Алфред Норт Вајтхед (1861–1947), тврдећи како речи које се налазе у речнику не успевају у потпуности да изразе стварност. Сваки језик је сиромашан уколико се упоређи са нашом свешћу – написао је аргентински писац Хорхе Луис Борхес (1889–1984), придружујући се, на извесан начин, Роберту Луису Стивенсону (1850–1894), писцу чувеног романа о доктору Цекилу и господину Хајду, који је једном приликом забележио: „Оно што се човеку догоди за само десет минута превазилази цео Шекспиров речник!“

Енглески приповедач Г. К. Честертон (1874–1936) сматрао је како је апсурдно да све нијансе људске свести могу стати у један механички систем буке – језик.

Најчешће се мисли како је језик везан готово искључиво за разум, али велики број примера наводи нас на помисао да је језик сваког народа везан такође и за осећања. Понекад се чини како се већ непрегледно

поље лингвистике – науке о језику, његовом постанку и развоју – стално повећава. Ни семантика (део лингвистике који се бави проучавањем значења речи), па ни семиотика (општа лингвистичка и филозофска теорија знакова и симбола са нагласком на њиховој употреби), у споразумевању не успевају да забележе муњевите језичке промене и преплитања.

Вероватно несвестан чињенице да се упустио у лингвистички посао, један угледни београдски без критичар, кога је наша најчешће невесела језичка стварност очигледно надахнула, почео је да сакупља речи и сврстава их у „Напредни речник српског језика“.

Треба истаћи да је тај речник лингвисте аматера пре свега – смешан. У њему је све помешано: и српски језик и страни језици, и семантика и семиотика, говорни језик, књижевни и сленг, довољно па да схватимо како речи треба осећати, али и размишљати о њима, јер језик, нема сумње, заиста поставља замке. Закључите и сами. Ево најзанимљивијих примера:

авала – прождрљиви пас
бујановац – хиперинфлација

чачкалица – козметичарка

чикаго – нудиста

износ – слине

китоловац – хомосексуалац

крајпуташ – аутостопер

милибар – омиљени кафић

мугабе – разговор краве, гуске и овце

мурат – борба бикова

муштика – крава на штиклама

сањиве – сељанке

сотона – 1000 кг (тона) соли

столица – лукава девојка

табакера – жена која туче пса

вешалица – џелат

М. О.

Илустровао Добросав Боб Живковић

МУ!

ИЗ ДЕЧЈИХ УСТА

АРИСТОКРАТИ

Ако им понудиш не баш свеже месо, или прокисло млеко, или бајат хлеб, они то обично одбију. Кажу да то не воле. Толико су то пробирљиви људи.

(Девојчица, 7 година)

НЕСАНИЦА

Од тога могу да пате девојке. Леже оне тако ноћу и мисле: „Какву хаљину сутра да обучем? Плаву или црну?“ А главно је: „Каквог ли ћу мужа наћи?“

(Девојчица, 7 година)

СТЈУАРДЕСА

Обавезно мора да буде мршава. Ако би била дебела, заглављивала би се између редова. Онда пилот мора да изиђе из своје кабине и да је погура. А то баш није згодно.

(Девојчица, 7 година)

ЗАЉУБЉЕНИ

Ево, на пример, мушкарац иде за женом, иде, читав дан не скида поглед с ње. И она се тада досети да је он, по свему судећи, заљубљен у њу.

(Девојчица, 7 година)

НАМЕРЕ

У почетку сам се спрема да се удам за Јашу, затим сам решила да то буде Љова, а онда сам одлучила да ће то ипак бити Тоња.

(Девојчица, 6 година)

ГУРМАН

Тај човек може да по укусу одреди чега у нечему нема. На пример, угосте га колачем а он проба и каже: „А куд је из њега нестао крем?“

(Девојчица, 8 година)

ЏЕНТЛМЕН

То је исто што и леди. Само је мушкарац.

(Дечак, 8 година)

ДОН КИХОТ

Био тако један витез, био је обучен у оклоп. Он је друге витезове штитио од разноразних свађа.

(Дечак, 8 година)

ЖЕНА

То је девојка која мужу кува, пере му веш и брине о његовом детету.

(Дечак, 4 године)

ХРАНА

Најукуснију спрема бака, а и мамина је добра. Али зато тата најбоље сече хлеб.

(Девојчица, 7 година)

МУЖ

С тим човеком није лако. Он може и да те превари: у почетку је, на пример, леп и добар, а после, кад си се за њега удала, он постане дебело гунђало.

(Дечак, 7 година)

СТОМАК ЈЕ

МНОГО ВАЖНО МЕСТО

У једној московској основној школи млада учитељица, психолог, поставила је својим ђацима низ питања о значењу руских и страних речи желећи да утврди колико су деца с њима упозната и шта оне за њих значе. Од одговора које је од њих добила – а њих је било дирљивих, смешних, неочекиваних – саставила је занимљиву збирку из које смо начинили мали избор.

Дечаци су у овој анкети били уздржљивији и стидљивији.

Илустровао
Доброслав Боб Живковић

МЛАДОЖЕЊА

Тако називају чике док се не ожене. Пошто се ожене називају их разним другим именима.

(Девојчица, 9 година)

СТОМАК

То је код човека много важно место. Тамо се слажу макарони, компот, чорбе и између свега тога налази се још и срце.

(Дечак, 5 година)

ИНТУИЦИЈА

Ко је има тај прилази вратима и одмах осети шта га иза њих чека. И због тога он на време набави револвер, упада у кућу и без речи почиње да пуца.

(Дечак, 8 година)

КРСТАРЕЊЕ

После крстарења бродом мушкарци и девојке често морају да се венчавају.

(Девојчица, 7 година)

МАНЕКЕНКЕ

То занимање много је тешко зато што стално треба бити на дијети и брзо са себе скидати хаљине.

(Девојчица, 9 година)

ОВСЕНА КАША

Највише је воле Енглези. Како сваког дана једу ту одвратну ствар – ја не могу да замислим.

(Девојчица, 9 година)

ПЕСНИК

Долази му муза а онда опет одлази. И он је мало радостан а мало тужан. Радостан је што је долазила, а жалостан што сад целу годину треба да чека и мисли кад ће му опет доћи.

(Девојчица, 8 година)

ПСЕУДОНИМ

То је кад уметници измисле себи неко лепо име да би га њиме у разним програмима и листовима називали. А право име њима је ружно. И неки писци га имају: они певају тамо неке стихове и испод напишу име неког другог писца.

(Дечак, 8 година)

ПРАШАК ЗА ПРАЊЕ

Обично га сипају у машину за прање рубља. А шта би било кад би га сипали у супу... то не знам. Зато што још нисам пробала.

(Девојчица, 8 година)

СРЕЋА

Код деце је то пола – пола. Зато што мама час грди, а час ти купује сладолед.

(Девојчица, 8 година)

ТЕЛЕВИЗИЈСКА СЕРИЈА

То се пре свега свиђа женама због тога што се тамо све и свашта догађа. Мушкарци, на пример, одједном убију по неколико људи. Страшно напетост и узбудљиво.

(Дечак, 7 година)

РЕП

Животињама је закачен позади.

(Девојчица, 4 године)

КРЗНО

Рибе не могу да га имају. Ако би њиме биле покривене онда би им било много вруће и у њему не би могле да пливају под водом ■

(Девојчица, 8 година)

К. В.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Сивог јануарског поподнева 1991. године Џерард Хили и Марк Молз узлетели су у златно-белом „пајпер ероу“ с писте у Монтпелијеру, држава Вермонт. Очекивали су обичан лет до Регионалног аеродрома у Јужном Џерсију. Тридесетдеветогодишњи инструктор летења Хили и његов тридесетдвогодишњи ученик адвокат Молз враћали су се с тренажног лета кући.

Авион је, летећи на висини од 2440 метара, изненада упao у густе облаке и на ветробрану је од ледене кише почео да се таложи лед. Схвативши опасност која им прети, Хили се преко радија обратио контроли лета у Бостону задуженој за ваздушни саобраћај у широкој области Нове Енглеске.

„Седам-седам-седам Чарли Лима (што је био број авиона: 777CL) зове Бостон. Скупља нам се лед. Можемо ли да се попнемо мало више?“ Хили је знао да на мало већој висини може да не буде ни облака ни кише. „Бостон трострукој седмици Чарли Лима. Попните се на 3050 метара“, одговорио је контролор.

Критична тачка

На висини од 2590 метара облаци су били проређени, небо чистије. Још мало и биће безбедни, мислио је Хили. А онда се, сасвим неочекивано, огласила хидраулична пумпа испод кабине и указала су се треперава жута слова: ИСПУШТА СТАЈНИ

ШЕСНАЕСТ

ГДЕ ЈЕ НЕСТАО ПАЈПЕР ЕРОУ“?

ТРАП. И Хили и Молз убрзо су чули како се стајни трап спушта!

Молз је кроз леви прозор видео да је Питова цев на крилу потпуно покривена ледом. У лету ваздух протиче кроз ту цев и мери брзину авиона. Како је та цев била запушена, сензор је смањени доток ваздуха протумачио као смањење брзине и, као што је и предвиђено, аутоматски испустио стајни трап припремајући се за слетање.

Хили и Молз били су у озбиљној невољи.

„Пајпер ероу“ се већ пењао носом нагоре и изненадно повећање отпора због спуштеног стајног трапа још је више повукло његов нос навише и успорило авион. Хили је, да би спречио неконтролисани губитак брзине, стрмо заронио надоле док је Молз покушавао да ручно увуче стајни трап.

Хили је у 13.30 ч. обавестио контролу лета у Бо-

стону да нису у стању да се попну и затражио је мању висину. Рекли су му да се спусти на 2135 метара. Деведесет пет секунди потом Хили је јавио да се по авиону и даље таложи лед.

Крило на дрвету

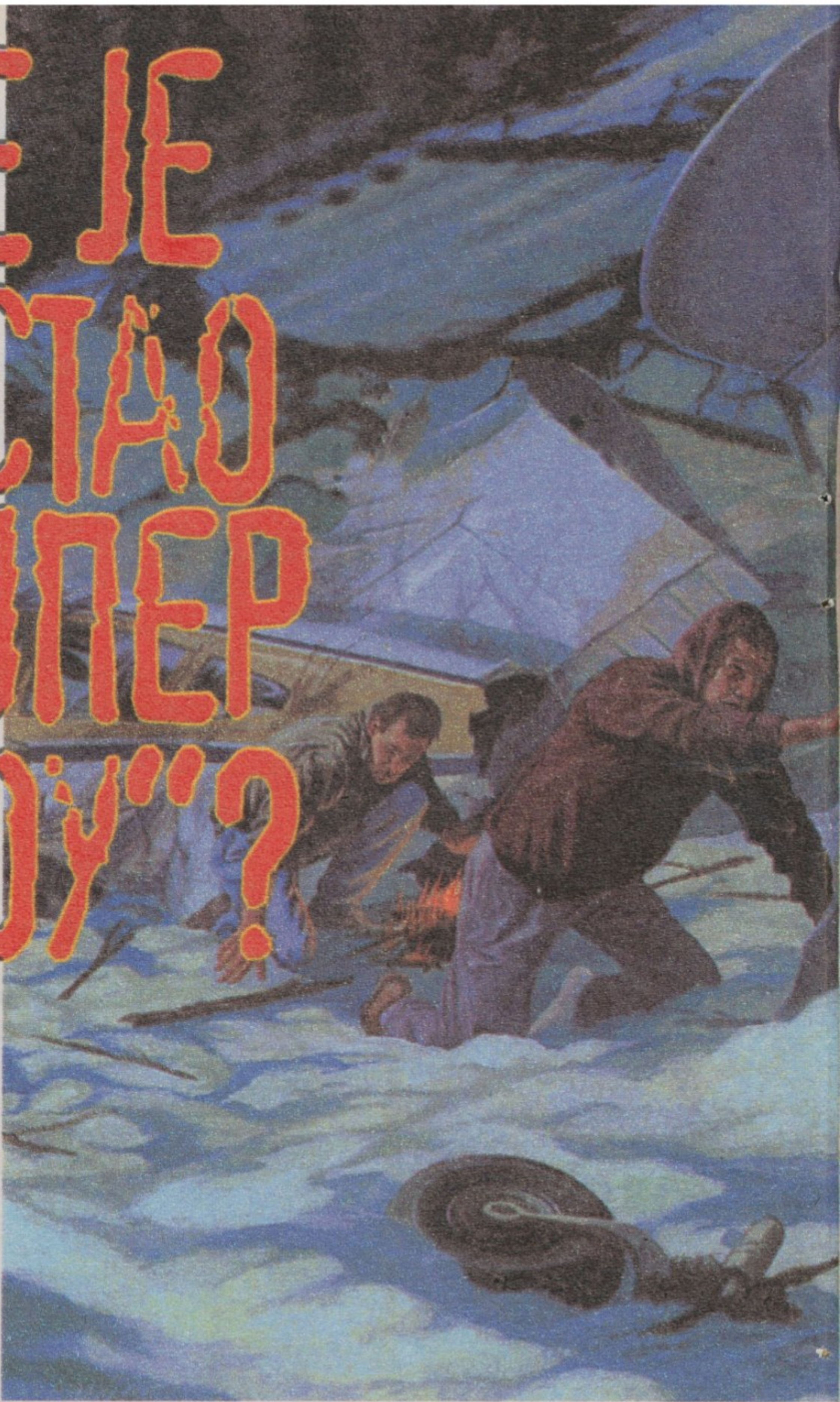
Најдебљи лед стварао се на предњим, водећим, ивицама крила и тако авион лишавао аеродинамичког облика и силе узгона. Лед се, такође, стварао и на пропелеру због чега је долазило до смањења погонске снаге и брзине што је још више смањивало силу узгона. Авион на коме се наталожи лед преко одређене критичне тачке једноставно пада с неба.

Следећих једанаест ми-

нута „пајпер ероу“ се све више ближио тој тачки. Хили и Молз, уз помоћ контроле лета, трудили су се да стигну до аеродрома Рутленд Стејт неколико километара југозападно. Због леда на радио-антенама Хили није добијао сигнале са аеродромског фара за навођење.

„Три седмице Чарли Лима, да ли сте у стању да се одржите на висини од 1677 метара?“ Хили је одговорио: „Не. Сада сам на 1280...“ У том часу Молз је кроз део левог прозора на коме није било леда угледао врхове дрвећа и викнуо.

Хили је гурнуо команде, авион је клизнуо преко

Два скијаша из Њујорка чула су како из густе шуме, испод врха Килингтон Пика, неко дозива у помоћ. То их је збунило јер није постојао ни један разуман разлог да се тамо неко уопште нађе

1273 метра високог врха Килингтон Пика, планине у Вермонту, пролетео кроз облаке преко гребена и брзином од 112 километара на сат треснуо на снегом покривене борове.

Нигде га нема

Дрвеће, круто од леда и мраза, под њим се поломило. Лево крило авиона откинуло се од трупа и зауставило на гранама. Авион је направио полукруг и пао на земљу.

У 13.44 ч. контрола лета из Бостона позвала их је: „Три седмице Чарли Лима, на којој сте висини?“ Одговора није било.

Последњи познати положај „пајпер ероуа“ био је

на отприлике 24 километра од аеродрома Рутленд Стејт. Свим приватним и комерцијалним авионима у лету изнад те области јављено је да обрете пажњу на одашиљач за случај опасности „пајпер ероуа“. Овај уређај шаље сигнале на радио-фреквенцији 121,5. Али, нико ништа није ни чуо ни приметио.

Први авион патроле за спасавање којим су пилотирали Тим Максфилд, словни човек из Рутленда, и инжењер Робин Гуарино, узлетео је са аеродрома око 16 ч. Пред њима је био задатак да 155 квадратних километара густо пошумљеног терена прегледају за мање од два сата колико је трајала

дневна светлост. Било је то као да траже иглу у пласту сена.

Максфилд и Гуарино, прочешљавајући терен, такође нису ни чули ни видели ништа. Око 18 ч. направили су последњи круг око Килингтон Пика и вратили се на аеродром.

Развали прозор!

Следећи спасилачки авион за чијим је командом седео пилот Мајк Тасијели узлетео је из Барлингтона и кретао се на већој висини у нади да ће ухватити сигнале одашиљача за случај опасности несталог авиона. Он се вратио у 23 ч. такође без икаквог успеха.

„Пајпер ероу“ зауставио

се на својој десној страни тако да му је једини излаз био закрчен олупином десног крила. Запаљено гориво цурило је из пробушених цеви.

Молз се пружио преко кабине изложивши десну страну тела пламену који је беснео између седишта и из све снаге навалио се на врата. Чуо је како му кожа цврчи на ватри.

„Марк“, викнуо је Хили, „наслони се на мене и ногом развали прозор!“ Молз се леђима наслонио на Хилија, сломио ногама прозор и излетео напоље. Хили је изишао за њим. Плашећи се експлозије, удаљили су се од авиона.

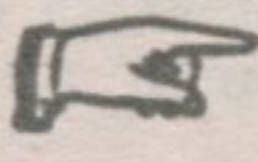
Хили је приликом пада авиона на два места сломио зглоб на десној руци. Панталоне и ципеле биле су му покривене истопљеном пластиком, а на рукама и ушима имао је озбиљне опекотине. Две дуксерице и постављени доњи веш спасли су га тежих опекотина.

Молз није био те среће. На себи је имао само памучну мајицу с кратким рукавима коју је ватра претворила у црну крпу, па је по горњем делу тела, рукама и лицу задобио опекотине другог и трећег степена. Из две дубоке ране на челу текла му је крв.

Снег, крв и плазма

Репни део авиона откинуо се од остатка трупа и, док је ватра јењавала, Молз је допузао до њега. То је био једини сигуран заклон од ветра и хладноће. Хили је накупио дрва и нагомилао их око гуме која је још горела да би им било топлије. Свукао је своју горњу дуксерицу с капуљачом и дао је Молзу који се већ смрзавао.

Био је мрак, звезде су жмиркале кроз крошње дрвећа. Хладноћа им је постала најљући непријатељ. Од удара ветра репни део тресао се и подрхтавао. Температура се спустила испод нуле.

Лежали су чврсто припијени у узаном репу авиона. Све што би могли да искористе за утопљавање – изолацију од фибергласа, жиму из седишта – изгорело је.

Обојица су били и мокри – Хили од снега, Молз од крви и плазме која је цурила из великих пликова на рукама, леђима, врату и шакама.

Помагали су један другом колико су могли. Да не би заспали, смрзли се и умрли, причали су разне догледовштине, певали, молили се Богу. Хили је био гологлав и Молз му је на главу ставио своје руке да би га угрејао. Молзово лево стопало, с кога је ципела одлетела приликом пада, почело је да се мрзне. Хили га је загревао између својих ногу.

Упомоћ! Упомоћ!

Ништа није вредело. Још пре зоре оба Молзова стопала су се смрзла и више их није осећао. Хили је био уверен да ће се то исто догодити и њему. Обојицу су мучили грчеви у ногама. Мислили су да ће на том мразу умрети.

Најзад је свануло. Небо изнад њих било је ведро и убрзо су чули спасилачке авионе. Хили је с трупа авиона исцепао комад алуминијумске фолије и углавном је на својим панталонама да би му послужила као сигнално огледало. Али, облаци су се брзо нагомилавали и авиони су ишчезли.

Време је пролазило и Хили је почео да се припрема за још једну ледену ноћ. Накупио је доста зимзелених грана и ставио их у репни део ради изолације. На отвор је набацао доста снега да би се колико-толико заштитили од ветра. И сваких неколико минута викао је: „Упомоћ! Упомоћ!“ Молз је био сигуран да их нико живи неће чути.

Спасени случајно

Фред Малет и Скот Фројндлих, обојица из Њујорка, налазили су се на ретко коришћеној скијашкој стази у Килингтону, популарном скијашком центру. Скијали су се преко целог викенда и пред полазак кући хтели су још једном да се спусте.

И тада, кад су се на трен зауставили, неколико километара од самога врха, чули су из густе шуме са своје десне стране како

неко дозива тражећи помоћ. То их је прилично збунило јер тамо није било скијашких стаза и није постојао ни један једини разлог да се тамо неко уопште налази.

Спустили су се неколико стотина метара низ стрму падину. Ту су наишли на једног скијаша и замолили га да обавести патролу за спасавање да је овде, изгледа, неко у невољи. Затим су скије заболи у снег као маркере и пошли у шуму вичући: „Где сте? Где се налазите?“

„Овде доле! Овде!“ стигао је одговор. „Долазимо! Вичите да бисмо знали куда да идемо!“, одговорили су скијаша. За око три четврти сата, кроз снег до паса, Фројндлих и Малет нашли су се у дну стрмог гребена иза кога су Хили и Молз пали 24 сата

раније. „Потражите крило авиона на дрвету, ту смо!“, викао је Хили.

Скијаша су га најзад угледали и пробили се до њих кроз дубок снег. Ту су, у репу поломљеног авиона, затекли Хилија и Молза приљубљене једног уз другог да би се међусобно грејали телима. Дали су им своје перјане јакне, капе и рукавице.

Пола сата касније пристигли су и други спасиоци. Касно по подне Хили и Молз били су у Рутлендском регионалном медицинском центру. Прошли су боље него што су се надали.

* * *

Опекотине и преломи Церарда Хилија брзо су излечени само су га до краја зиме мучила промрзла стопала. Молз је у болници провео четири недеље. Његове опекотине захтевале су интензивну негу. Лекари су мислили да ће морати да му одсеку смрзнуто стопало, али нису.

До касног пролећа он је накупио довољно сати проведених у ваздуху и стекао је право на полагање испита за приватну пилотску дозволу ■

Б. Д.

Пластиканци на аукцији

Модел „плам саванте“ има неколико комплета перја у боји које може да се мења

СВОЧ КАО

Култни ручни часовник из осамдесетих година и даље је у великој моди, поготово ако је примерак из неке ограничене серије. Колекционари широм света обожавају га и користе сваку прилику да га набаве. Неки имају цену готово као вредна уметничка дела

У продавници „Своча“ у Милану чује се хук: то колекционари поздрављају куповину четири примерка часовника „своч“ у облику мамаца за рибе за 6000 долара, то јест 6700 евра. Популарни италијански телевизијски водитељ Алесандро Чеки Паоне победио је на аукцији многе супарнике из Њујорка, Берлина, Цири-

ха, а све се догађало на највећој и некако најсвежанијој међународној лиценцијацији одржаној у последњих неколико година за купце ових реликвија.

Нови уздаси и узвици експлодирани су кад су двојица непознатих Италијана купила још два примерка, потписана са Мимо Ротела и Ендрју Логан, плаћајући их седам и

Сат у облику мамца
(варалице) Ендрјуа Логана.
Цена: 10.000 долара

десет хиљада долара сваки. Задовољство је у овом случају још веће будући да ће новац отићи у добротворне сврхе, за храну деци оболелој од сиде.

Продаја „своч“ сатова на аукцији догађај је чак и за „Сотби“ из Њујорка. Ту аукционару, оном што из-

јанти: овај је процењен на 20.000 долара! А за 25.000 један тајанствени господин из Цириха носи кући два прототипа од злата и платине који се никад нису ни нашли у продаји (на аукцију су стигли право из сефа го-

одједном откријеш тренутак који измиче, или..

Све у свему, сви су луди за „свочом“. У чему је разлика између ове и других колекционарских страсти? Упућени кажу: поштанске марке или лептирови и бубе не могу да ти кажу колико је сати, а

Још неки „виповци“ са скупа:
Метју Модин (десно), Блејн Трамп, жена Трамповог брата
и креатор Исак Мизрахи

ложењем, местом где идеш. Ово објашњење ипак није довољно уверљиво за неупућеног који побожно посматра одушевљење присутних на аукцији.

УМЈЕТНИЧКО ДЕЛО

викује и подиже цене, обично помаже и један милионер, као што је Доналд Трамп. Често присуствују и Хилари Клинтон, затим глумац Питер Фонда, па Вивијен Вествуд, чувена модна креаторка. Они обично седе равноправно са осталима из интелектуалних кругова Гринич вилица. Догађај је заказан за ситне ноћне сате и зове се „Wristory“ (од енгл. „wrist“ – ручни зглоб, и „history“ – историја), али сви су чили и узбуђени.

Јер, такве примерке часовника ко зна да ли ће икада више видети, пошто је реч о ограниченим серијама или уникатима. Ту је један Кики Пикасо из 1985, који више готово нигде не може да се нађе, будући да је направљено само 120 комада у неколико хроматских вари-

сподина Николаса Г. Хајека, то јест господина „Своча“, творца сатова и власника фирме). Модел „орб“ из 1993. године колекционарке Вивијен Вествуд плаћен је 5500 долара. Ситниш ако се зна да је уз њега ишао и један корсет и један пар ципела ове познате модне креаторке.

Посао вечери обављен је за 105.000 долара које је непознати купац платио за шест „пафова“, односно „одувај своје време“, из 1983. године. Овде би чак и незналица у овој области морао да се сложи, јер је реч о генијалној замисли која буди успомене на рок и поп: наиме, паперје лако као ваздух маскира стакло на часовнику, па уколико желите да знате колико је сати, морате да дунете да бисте видели. А то је већ чиста симболика: на пример, одуваш време (да оно не би одувало тебе), или

Примерци од злата
и платине каквих
нема у продавницама

Лево: модел са потписом Мимија Ротеле; десно: Кики Пикасо

„Своч паф“ продат је
за 17.500 долара

„Своч“ је настао 1983. године у Швајцарској и за две-три године стигао до велике славе. Извесни Фјоренцо Бариндели, архитекта из Италије, доспео је и у „Гинисову књигу рекорда“ зато што има пет хиљада „девичанских свочева“, то јест неотворених, из ори-

Учесници аукције у Њујорку:
Доналд Трамп, Николас Хајек
млађи и Мелани Трамп

не можеш ни да их носиш на себи, не можеш да их уклапаш с одећом, распо-

гиналног паковања, као и 20.000 „коришћених“. Хиљаду од њих чува у сефу у банци. Цене које се постижу код „Сотбија“ оправдавају његову предострожност■

З. М.

ПЛАМЕНИ БАЛЕТ ИСИДОРЕ ДАНКАН

Дар богини

Ниче каже: Жена је огледало; и ја сам била само одраз и одговор на људе и ствари које су на мене деловале, те сам, попут јунакиња из Овидијевих *Метаморфоза*, мењала облик и понашање према пресуди бесмртних богова“, писала је Исидора Данкан, трагична хероина модерне игре.

Анђела Данкан рођена је 1878. године у Сан Франциску. Име Исидора касније је сама узела тумачећи га као „дете или дар Изиде“ (од грчког Исис – Изиде и дорон – дар). Озирис, свемоћни бог, даровао је Изиди светлост, а она ју је као одсјај преносила људима. Изиде није била само моћна богиња, већ и симбол природе, премудрости и духовне снаге – оличење жена које су желеле да ис-

такну своју везу с природом.

Највећи део детињства Исидора је провела на калифорнијским плажама напајајући се шумом таласа и крицима галебова и трагајући за изворима покрета. Све четворо деце породице Данкан – Август, Елизабет, Рејмонд и Исидора – лудовало је за позориштем. Мајка и тетка подгревале су ову љубав приређујући представе у житници изнајмљене куће у Оукленду.

Дивља и слободна

Своје детињство Исидора је упамтила и по сиромаштву – мајка се развела од оца због његове склоности ка флерту и финансијским спекулацијама које су породицу довеле до ивице пропасти. Својој деци читала је проповеди слободног мислиоца Роберта Ингерсола против брака и осталих хришћанских институција. Деца су расла дивља и слободна. Исидора је рано напустила школу и препустила се чудесном свету књига. Децу из суседства почела је да подучава „експресивној игри“.

Тврдила је да је, као девојчица, узела три часа балета

Одушевљавала се Дарвиновом теоријом еволуције и Русоовим ставовима о васпитању. Слагала се с Русоовим погледима (изложеним у делу „Емил или о васпитању“) који су одражавали дивљење према музици, величање природе и нетрпељивост према ограничењима цивилизације, настојећи да их примени у својим школама игре.

У уобличавању Исидорине поетике знатан је био и удео Ничеове филозофије. Вођена Ничеом, обрађала се хору грчке трагедије, као изворишту надахнућа. „Када сам играла, увек сам покушавала да будем хор... Никада нисам играла ни један соло“, говорила је.

Још један битан утицај који је обележио њену игру било је сликарство италијанског кватрочента. Копије Ботичелијеве слике „Пролеће“ селиле су се, заједно са Исидориним породицом, свуда по свету. Она сама научила је да обазриво оживљава мотиве које су волели Ботичели и Данте Габријел Росе-

Париза, Берлина, Минхена и Атине, застајала је привучена ухваћеним покретом или радњом, која је или завршена, или треба да отпочне. Порицала је да је својом игром желела да оживи игру античке Грчке. Статуете су за Исидору означавале ванвременску

а све су биле бурне и страшне: Гордон Крег, богати индустријалац, и њен „вitez Лоенгрин“ – Парис Сингер, руски песник Сергеј Јесенин... Али – Исидорин живот обојен је несрећом: двоје њене деце, девојчица Дидри рођена из везе са Гордоном Крегом, и дечак Патрик, син Париса Сингера, утопило се у Сени. Нека од својих сола наставила је да изводи и након смрти деце, али нова која су настајала била су, према сведочењима очевидаца, спора и тешка – у њима се једва кретала. У аутобиографији пише: „Нисам обукла црнину. Чему мењати одећу? Увек сам држала да је корота бесмислена и непотребна. Аугустин, Елизабет и Рејмонд осетили су моју жељу и подигли у атељеу огроман гроб од цвећа. Прво што сам чула када сам дошла свести били су звуци оркестра који је свирао прекрасну музику из Глуковог „Орфеја“.

И крај ове велике плесачице подсећа на грчку трагедију: године 1927. Исидору је у Ници удавио шал који се заплео о точкове њених кола. Ова ужасна

Исидора

Тврдила је да је, као девојчица, узела три часа балета, али је, не подnoseћи његову крутост, одмах напустила подuku...

али је, мрзећи његову крутост, одмах напустила подuku. Иако се читавог живота борила против класичног балета, чије је покрете сматрала противприродним, дивила се великим уметницима – Нижинском, Павловој, Карсавиној... Играла је на музику Шопена, Вагнера, Глука...

Неколико утицаја било је пресудно за уобличавање Исидорине игре. У време њене младости гимнастиком се више нису бавили искључиво мушкарци и постајала је све више симбол женског ослобађања. „Нова гимнастика“ је наглашавала савитљивост, усклађеност покрета, равнотежу... Исидора ју је сматрала природном припремом за игру и укључивала је у своје потонје школе плеса.

Ботичелијеве Грације васкрсавале су уз музику Менделсонове „Пролећне песме“. Њу је, заправо, привлачио покрет садржан у највећем броју дела ових сликара.

Антички документи показују да је плесачица играла уз помоћ скутова тунике, велова и ешарпи. Исидора је, по угледу на ту танану игру, била одевена у богато набрану тунику, названу а la greque, подвезану испод струка појасом, по узору на Грације са Ботичелијеве слике. Тврдила је како је са грчких статуа, барелефа и сликовних приказа на вазама научила како да проучава природу. За њу су грчке фигуре биле оличење природних сила. Трагајући за њима по музејима Лондона,

величину и отеловљење мирноће. Биле су толико „изнад жеље“ да су омогућавале гледање људског тела без осећања кривице или стида. Исидора је о свом телу мислила као о храму настањеном духом и оплемењеном разумом и зато се није либила да га излаже гледаоцима.

Несрећа

Исидорин успех започео је 1902. године у париском позоришту „Сара Бернар“ у коме је, плешући боса, изазвала велико одушевљење. Потом је упознаје велики број европских земаља, као и америчка публика. Највеће овације доживела је на гостовањима по Русији где је освојила дивљење чувеног кореографа Фокина.

Много се причало и писало о Исидориним љубавима,

смрт наводила је на размишљање о превеликој слободи, мери, прекорачењу граница и казни богова. Исидора је, попут богиње Иштар, скинула шест велова са академске игре разголићујући њене мане и хитајући у сусрет слободи. Али, седми вео спречио ју је да додирне хоризонт те слободе – прекорачила је границу дозвољену људима.

Модерни балет дугује Исидори Данкан више но иједној другој плесачици.

Након њене смрти многи су почели да је опонашају, кренула је права „зараза Данкан“. Разаслала је своје мале ученице по свету и једна од њих, Тереза, тврдила је како је „бити пламеном њене ватре било сасвим довољно“ ■

Ана Кара-Пешић

—двадесет један

ШЕСТОПРСТА КРАЉИЦА

1.

Давош, брат Ђурђа
Скендербега,
албанског
националног
јунака, почива у...

- А: Пећкој патријаршији
- Б: Хиландару
- В: Грачаници
- Г: Високим Дечанима

2.

Шерлок
Холмс је
јунак
романа
који је написао:

- А: Конан Дојл
- Б: Агата Кристи
- В: Питер Чини
- Г: Неро Вилф

3.

Шта је
миопија?

- А: Губљење равнотеже
- Б: Заборавност
- В: Далековидост
- Г: Кратковидост

4.

Наш велики
научник Никола
Тесла преводио је
са српског
на енглески песме нашег
великог песника...

- А: Алексе Шантића
- Б: Милана Ракића
- В: Војислава Илића
- Г: Јована Јовановића
Змаја

5.

Велики везир Мехмед-па-
ша Соколовић, пореклом
Србин, никад није заборавио
из ког народа потиче
и водио је
према Ср-

бима помирљиву политику. Његова је заслуга и обнављање Пећке патријаршије. Први патријарх у њој био је његов рођени брат који се звао...

- А: Теодосије
- Б: Макарије
- В: Доментијан
- Г: Аркадије

6.

Који је римски цар,
запамћен по својој
суровости,
намеравао да
свог коња
прогласи за
конзула?

- А: Калигула
- Б: Клаудије
- В: Трајан
- Г: Проб

7.

Појава код неких
особа да уместо пет
имају по шест прстију
на рукама и ногама
позната је под
називом полидактилија. Римљани
су такве особе називали
„сексдигити“ – шестопрсти.
Друга од многих жена енглеског
краља Хенрика VIII била је
шестопрста. Како се звала?

- А: Катарина Арагонска
- Б: Катарина Хауард
- В: Ана Болен
- Г: Катарина Пар

8.

Како се
назива
изостављање
једног гласа или
једног слога у
речи?

- А: Синтакса
- Б: Синтеза
- В: Синектура
- Г: Синкопа

9. Ко је најлепши представник птица кока чији је шарени реп дугачак и више од 60 центиметара?

- А: Петао
- Б: Фазан
- В: Паун
- Г: Детлић

10. Акварел је слика рађена...

- А: Воденим бојама
- Б: Уљем
- В: Угљеном
- Г: Воштаним бојама

11. Ко је написао роман „Бакоња фра Брне“ који се сматра једним од најбољих у нашем реализму?

- А: Иво Ћипико
- Б: Радоје Домановић
- В: Симо Матавуљ
- Г: Светолик Ранковић

12. У ком су веку у Европи почеле да се израђују бомбоне?

- А: Деветом
- Б: Тринаестом
- В: Четрнаестом
- Г: Петнаестом

13. Један чувени војсковођа имао је надимак „Мали каплар“. Који?

- А: Ханибал
- Б: Хамилкар
- В: Бернард Ло Монтгомери
- Г: Наполеон

14. Који је чувени руски песник погинуо у двобоју?

- А: Јесењин
- Б: Пушкин
- В: Блок
- Г: Мајаковски

15. Како се зове Отелова жена у истоименој Шекспировој трагедији?

- А: Дездемона
- Б: Розамунда
- В: Росинанта
- Г: Розмери

16. Које је народности био Карл Мај, писац чувених романа о Индијанцима?

- А: Американац
- Б: Аустралијанац
- В: Швеђанин
- Г: Немац

17. Лак и брз дрвени чамац који су употребљавали Срби у Војводини, Мађари и Турци на Дунаву а Козаци на Дњепру звао се:

- А: Леут
- Б: Кутер
- В: Шајка
- Г: Кану

18. Коме је легендарном јунаку и одметнику склониште била Шервудска шума?

- А: Вилхелму Телу
- Б: Робину Худу
- В: Дон Кихоту
- Г: Спартаку

19. Број пега на Сунцу повећава се после сваких...

- А: 7 година
- Б: 11 година
- В: 13 година
- Г: 17 година

20. Како се назива споменик над празним гробом, какве су стари Грци подизали као успомену на покојника погинулог незнано где на ратишту или несталог на мору?

- А: Епитаф
- Б: Кенотаф
- В: Кенострон
- Г: Кенератон

К. В.

МОДЕСТИ
БЛЕЈЗ

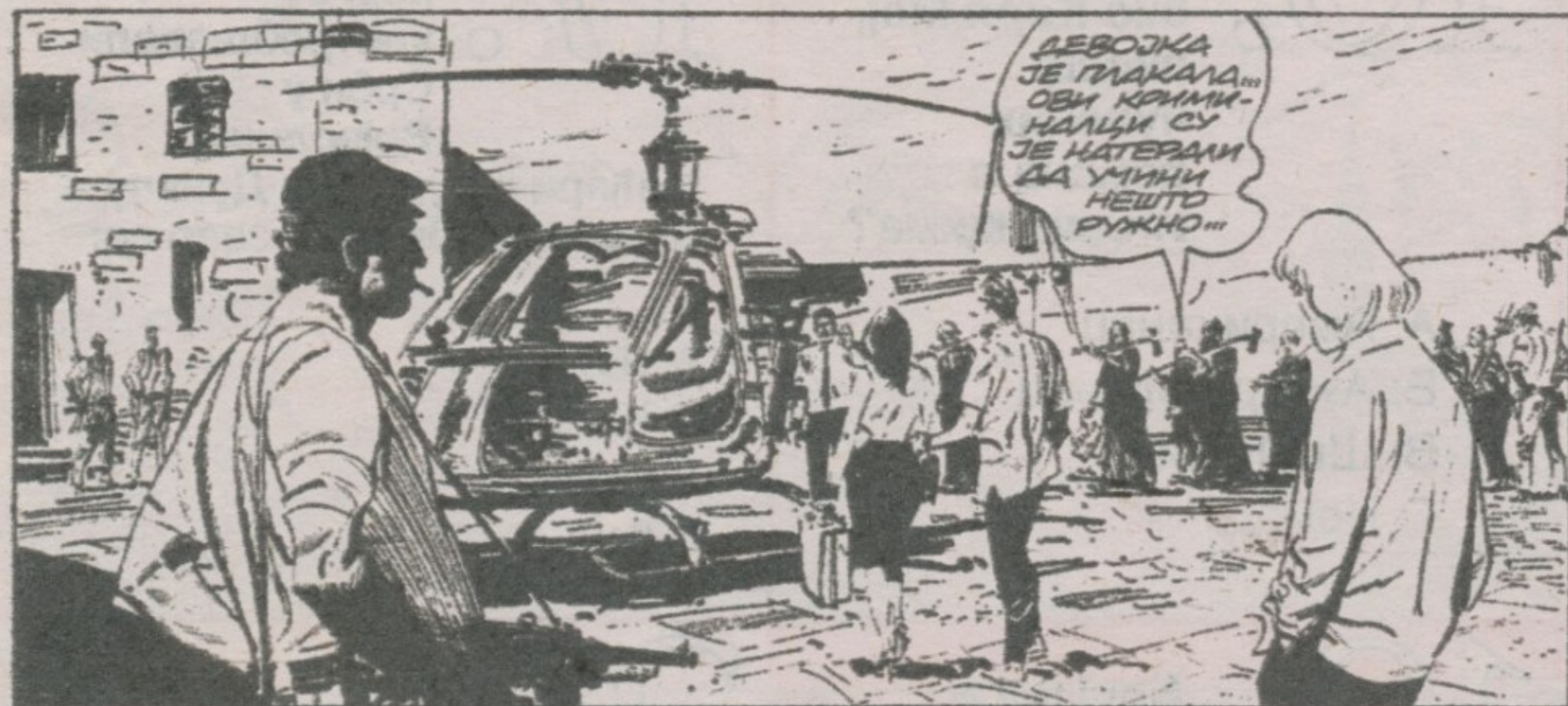
ПЛАТОНОВА РЕПУБЛИКА

НАПИСАО ПИТЕР О ДОНЕЛ

НАЦРТАО НЕВИЛ КОЛЧИН

На малом грчком острву Булакису у Егејском мору...

Хеликоптер у коме је била Мелинда полетео је за Атину...

МЕЛИНДА КРОЛИ, ИАКО ТО
НИЈЕ ЖЕЛЕЛА, ПОСЛУЖИЛА
ЈЕ КАО СРЕДСТВО КАКО БИ
МЕЂУНАРОДНО ЗЛОЧИНАЧКО
УДРУЖЕЊЕ САЛАМАНДЕР ЧЕ-
ТИРИ УХВАТИЛО МОДЕСТИ...

АКО КРОЛИ
УМИРЕ И ЖЕ-
ЛИ ДА МЕ ВИ-
ДИ, СИГУРНО
БИ РАДО ВИ-
ДЕО И ВИВИЈА
ГАРВИНА!
ВИИ СУ
ВЕЛИКИ ПРИЈА-
ТЕЉИ!

ВЕНТ, ПОЗОВИ
ГА! ОН ЈЕ У ДЕ-
ВОНУ СА НОВОМ
ПРИЈАТЕЉИЦОМ!
КАКО СЕ ОНО
ЗОВЕ?

ИНГРИД...
ИМАМ ИБЕН
БРОЗ, ГОСПО-
ДИН БЛЕЈЗ!
БЛЕЈЗ!

НА ПЛАЖИ
У ДЕВОНУ...

МОЖЕ
ДА БУДЕ
САМО ЗА
МЕНЕ!

ТЕЛЕФОН,
ИНГРИД! ДА
СЕ ЈАВИМ?

ЖЕЛИМ ДА
ТЕ САЧУВАМ
ЗА ВАЖНИЈЕ
СТВАРИ!

МИСЛИШ
ЗА УКРИТЕ-
НЕ РЕЧИ?

У ЛОНДОНУ...

ДОБАР ДАН...
ТРЕБА МИ ГОСПО-
ДИН ВИИ ГАРВИН!
ЗОВЕ ГА ГОСПОДИН
ЦА БЛЕЈЗ!

ЖАО МИ ЈЕ,
АМ НИЈЕ
ОВАЈ!

ГОСПО-
ДИН
ГАРВИН ЈЕ
ОТИШАО ЗА
ЕКСЕТЕР И
ВРАТИЋЕ СЕ
КАСНО
УВЕЧЕ!

МОЛИМ ВАС
ПРЕНЕСИТЕ
МУ ДА ГО-
СПОДИН
БЛЕЈЗ
ДАНАС
ЛЕТИ ЗА
АТИНУ...

... ДА ВИДИ СТАРОГ ПРИЈА-
ТЕЉА КРОЛИЈА... КОЈИ
УМИРЕ! МОЖДА БИ ГО-
СПОДИН ГАРВИН ЖЕ-
ЛЕО ДА ЈОЈ СЕ ПРИ-
ДРУЖИ? ЗАТО ЈЕ ГА ОНА
ПОЗВАТИ ИЗ
АТИНЕ!

РЕ-
ГИ-
МУ!

НЕШТО
ПОСЕБНО,
ИНГРИД?

НЕ, ВИИ!
ПОГРЕШАН
БРОЈ!

У
ЛОНДОНУ...

ДАМА
ЈЕ
РЕКА
ДА ЈЕ
МУ ПРЕНЕ-
ТИ ВАШУ
ПОРУКУ!

У РЕДУ...
САДА ПО-
ЗОВИ МЕ-
ЛИНДУ!
ТРЕБА НЕ-
ШТО ДА
ПОЖЕ-
ДЕМО!

У ДЕВОНУ...

ЧУДНО... ИМАО
САМ ПРЕДОСЕ-
ЂАЈ ДА ЈЕ
ТАЈ ПОЗИВ
БИО ЗА МЕ-
НЕ!

ПОГРЕШАН ПРЕДО-
СЕЂАЈ! УСТАЛОМ,
ТИ НИКОМ НИСИ
ДАО МОЈ БРОЈ,
ЗАР НЕ?

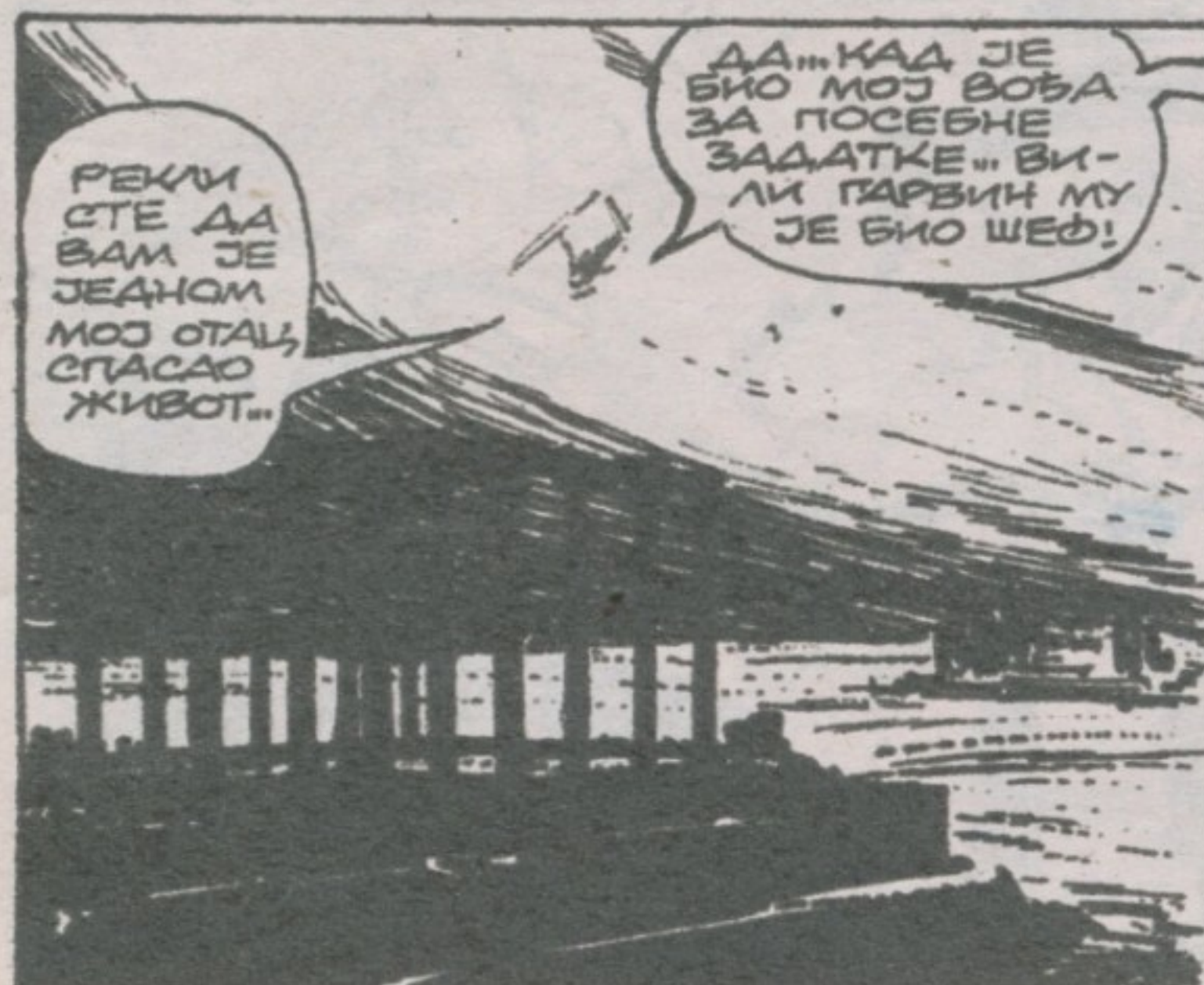
САМО МО-
ДЕСТИ
БЛЕЈЗ! ТАКАВ
ЈЕ НАШ
ДОГОВОР!

НЕ
СМЕТА
ТИ?

СМЕТА?!
А ЗАШТО
БИ?

ПОСЛЕ ЦАРИНСКОГ ПРЕГЛЕДА НА АТИНСКОМ АЕРОДРОМУ...

АИ, У СЛЕДЕ-
ЋЕМ ТРЕНУТКУ...

ПАЗИ,
МАДМОА-
ЗЕЛ! ИМА
ДРУГИ
ПИШТОЈ!

КРОЛИ СЕ БАЉИО
КАКО БИ ЗАКЛОНИО
МОДЕСТИ...

ТАДА СЕ ПОЈАВИО БИЛИ ГАРВИН...
ЊЕГОВ НОЖ ЈЕ ФИЗУКНО И МАЛО
ЈЕ ПАО МРТАВ...

СВАКО КО
НЕШТО ПОКУ-
ША, ПРОБИ
ЋЕ ИСТО!

КРОЛИЈА ЈЕ ПОГОДИО МЕ-
ТАК НАМЕЊЕН МОДЕСТИ...

ИЗВИНИ,
МАДМОАЗЕЛ...
ИЗГЛЕДАЛО
ЈЕ... ДА ЈЕ
ЧИСТ!

КРОЛИ...
ДО ЗАВО-
ЛА! БИО СИ
СА МНОМ ОД
ПРВОГ ДАНА!
КРОЛИ, НЕМОЈ
ДА УМРЕШ...

МОДЕСТИ ЈЕ ЗАВРШИ-
ЛА ОВОЈУ ПРИЧУ...

НА ОСТРВУ
БУЛАКИС...

ПА,
СЕДРИ-
ЋЕ?

ОДЛИЧНО! НАШЕ
ГАЗДЕ У САЛА-
МАНДЕРУ ЧЕТИРИ
БИГЕ ЗАДОВОЉ-
НИ СА НАМА!

БИГЕ ЗА-
ДОВОЉНИ
ТЕК КАДА
ЗАВРШИМО
ПОСАО,
ПЛАТОНЕ!

ОВО ЈЕ
ПОЧЕ-
ТАК!

НЕ БОЈ СЕ,
МЛАДИЋУ!
КАД СЕ ДО-
КОПАМО МО-
ДЕСТИ, И ГАР-
ВИН ЋЕ БИ-
ТИ НАШ...

ДАМЕ,
ОТИЛИ
СМО!

МОЛИМ
ВАС, ОПРО-
СТИТЕ МИ...

ЗБОГ ЧЕГА?
МЕЛИНДА? ЗБОГ
НЕКОЛИКО ЧА-
СОВА... ДАНА?
НИЈЕ ТО НИШТА
АКО СТАРИ
ПРИДАТЕ
ЖЕЛИ ДА
МЕ ВИДИ!

НЕ... МИ-
СЛИМ САМ...
ОХ, ТАКО САМ
ЗБУЂЕН...

ПАЖИЈА
СВИМА! КАКО
МИСЛИМ ДА
ЈЕ ГОСПОЂИЦА.
БЛЕЈЗ ДОВОЉНО
ИСКУСНА И НЕГЕ
НАПРАВИТИ НЕ-
КУ ПУСТОТ...
ОНА ЈЕ ЛУКА-
ВА! БУДИТЕ
ПРИПРАВНИ!

КАДА ЈЕ МО-
ДЕСТИ
ИЗАШЛА ИЗ
ХЕЛИКОПТЕРА...

ОБАВЕШТАВАМО
ВАС ДА СТЕ НА
НИШАЊУ АУТОМАТСКИХ
ПУШАКА И ДА СТЕ
ОБЕ ОД САДА НАШИ
ЗАТОРЕВАЦИ!

ЗОВЕШ СЕ
ПЛАТОМ И ГОСПО-
ДАР САМ ОВОГ
ОСТРВА... ДОБРО
ДОШЛИ У ПЛАТО-
НОВУ РЕПУ-
БЛИКУ, ГОСПО-
ДИЦЕ БЛЕЈЗ!

МЕННАА...
ТИ СИ МИ
ОВО НА-
МЕСТИЛА!

МОЛИМ ВАС...
УЗВИНИТЕ! ДА
САМ ИХ ОДБИ-
ЛА, МУЖИКИ БИ
МОГЛИ ДА
СМРТУ!

МИ СМО ОПЕРАТИВЦИ
САЛМАНДЕРА ЧЕТИРИ,
ВАМА ДОБРО ПОЗНАТЕ
ОРГАНИЗАЦИЈЕ...

ПРИВРЕМЕНО
СМО ПРЕУЗЕ-
ЛИ ОВО
ОСТРВО ОД
КАЛУЗЕРА! ДО-
ЗВОЛИЛИ СМО
ИМ ДА ОБАВ-
ЉАЈУ СВОЈЕ
РЕДОВНЕ
ДУЖНОСТИ
СВЕ ДОК
НАМ НЕ
СМЕТАЈУ!

НАШ ЗАДАТАК
ЈЕ ДА ИЗВУЧЕ-
МО НЕШТО ШТО
НАМ ТРЕБА, А
ШТО ЈЕ КОД
ВАС!

А ШТА
ЈА ТО
ИМАМ
ШТО ТРЕБА
ПЛАЧЕНИМ
УБИЦАМА?

НАШИ ДИРЕКТОРИ ЖЕЛЕ
ПОДАТКЕ КОЈИ СУ У ФАС-
ЦИКЛАМА, ДОСЈЕИМА,
НА ТРАЖАМА ИЗ
ВРЕМЕНА КАДА СТЕ
БИ БИЛИ
У МРЕЖИ!

ОНИ НЕ СУМЊА-
ЈУ ДА СТЕ ИХ БИ
ЗАДРЖАЛИ, БЕ-
РЕЖАТНО НА МИ-
КРОФИЛМОВИМА!
ТО ИМ ТРЕБА,
ГОСПОДИЦЕ
БЛЕЈЗ!

И ТО СВИ!

ПА ЗАШТО МИ
ОЧАД ТАКВА ОРГА-
НИЗАЦИЈА КАО
ШТО ЈЕ САЛМАН-
ДЕР ЧЕТИРИ НИ-
ЈЕ НЕШТО ПО-
УДАМА ЗА
НИХ?

АХ, СЛАТКИ-
ШУ! САМО СЕ-
БЕ МОЖЕТЕ
ДА КРИВИТЕ
ЗА ТО!

ПОДАЦИ ИЗ
ВАШИХ ФАСЦИК-
ЛИ БИГЕ ВЕО-
МА КОРИСНИ
ЗА УЧЕЊИВА-
ЊЕ ЛИЧНОСТИ НА
НАЈВИШЕМ
НИВОУ... ИНДУСТ-
РИЈСКИ ШПИЈУНА-
ЖУ, БЕЗЕ У ПОД-
ЗЕМЉУ, ОБА-
ВЕШТАЈИ
РАД...

ТИ СЕ НЕКОЛИКО
ВАШИХ НАЈНОВИЈИХ
ТРИКОВА КОЈЕ БИ
ПОУЧЛИЛИ ДА ОТ-
КУПИМО САМО ДА
БИ НИСТЕ ТОЛИКО
МОРАЛНИ, ГОСПО-
ДИЦЕ БЛЕЈЗ!

ПОШТО НЕ ОДО-
БРАВАТЕ ПЛАЧЕ-
НА УБИСТВА, ТЕ-
РОРИСТИЧКЕ АК-
ЦИЈЕ И СЛИЧНЕ
СТВАРИ, НИКАД
ИХ НЕ БИ ПРОДА-
ЛИ САЛМАН-
ДЕРУ ЧЕТИ-
РИ!

ПА?

ЗАТО СТЕ ВИ,
КРОЛИ И МЕЛИНДА
ТАОДИ ЗА ГАРВИНОВУ
САРАДЊУ, КАКО ВИ
ПОДАТКЕ МРЕЖЕ
ДОНЕО ОБДЕ,
НАМА!

КАДА ВАС
СПОЗИМО РА-
ДИО-ВЕЗОМ,
НАДАМО СЕ
ДА РЕТЕ ГА
УБЕДИТИ У
ТО!

А КАКО РЕТЕ
ГА ТО ДОБИТИ
РАДИОМЕ?

БРАО ЈЕДНОСТАВНО...
ЕТО, НЕГОВА САДА-
ШЊА "ЛИМЕРКА"
ИНГРИД, АГЕНТ ЈЕ
САЛАМАНДЕРА
ЧЕТИРИ, И СТАЛНО
СМО У ВЕЗИ
СА ЊОМ!

НА ОСТРВУ ВУМАКИС, У
РАДИО-СТАНИЦИ...

ОКОНЧАН ЈЕ!
ПРВИ СТЕПЕН
ОПЕРАЦИЈЕ
ЖЕТВА! ХВА-
ТИЛИ СМО
МИНИ
МАУС!

У
ДЕВОЈКУ...

ВРЕМЕ
ЈЕ ДА
ОБВЕСТИШ
МИКИЈА
МАУСА!

РАДУ-
МЕМ!

БИЛИ, ПРО-
БУДИ СЕ!
МОДЕСТИ
ЖЕЛИ ДА
РАЗГОВА-
РА СА ТО-
БОМ!

АЗ
МОРА ДА
ЈЕ ВАЖНО...

БИЛИ
ГАРВИН ЈЕ
БИО
ЗГРАНУТ
ОБАКВИМ
БУЗЕЊЕМ...

НИШТО?
ШТА ТАКО
ФИНА ДЕВОЈ-
КА РАДИ СА
ТАКВОМ
СТВАРИ-
ЦОМ?

ДРЖИ ЈЕ УПРЕДУ У
ТЕБЕ, БИЛИ, ЗАТО
НЕМОЈ ДА УРАДИШ
НИШТА НЕСМОТРЕНО
КАД ТИ КАЖЕМ ДА
САМ АГЕНТ САЛАМАН-
ДЕРА ЧЕТИРИ И
ДА СМО ЗАРО-
БИЛИ МО-
ДЕСТИ
БЛЕЈЗ!

БИЛИ ЈЕ ОСТАО БЕЗ РЕЧИ,
АЛИ СЕ ПРИБРАО...

РАДУМЕМ,
ИНГРИД...
БЕЗ НАЈИХ
ПОКРЕТА,
ПРЕТЊИ,
КОМЕНТАРА...
ШТА ЈЕ
СЛЕДЕЋЕ?

ВАШЕ ШИФРОВАНО
ИМЕ ЈЕ МИНИ
МАУС! ГАРВИН ЈЕ МИНИ
МАУС! НАДАМО СЕ ДА
РЕТЕ МУ ПРЕНЕТИ У КА-
КВОМ СТЕ ПОЛОЖАЈУ...

"И ДА РЕТЕ МУ
РЕКИ ДА ПОСУ-
ША НАРЕЂЕЊА
НАШЕГ АГЕНТА!"

АКО ОДБИ-
ТЕ МИ ПОКУ-
ШАТЕ ДА ОТ-
КРИЈЕТЕ
НАШ ПОЛОЖАЈ,
НЕБЕТЕ ИСПА-
ШТАТИ ВИ...

"НЕГО БЕМО МЕ-
ЛИНДИ ОДРАТИ
КОЖУ С ЛЕВА!
СЛУШАТЕ ЛИ
МЕ, ГОСПОДИ-
ЦЕ БЛЕЈЗ?"

ИМАЈУ НА
УМУ ШТА СТЕ
РЕКАЛИ!

ПОДТИКНИ
ЗАБАВНИК

8. 2. 2002.

тридесет један

8

Двадесети век

1961.

РОЂЕНИ

3. март: Еди Марфи, амерички глумац и забављач.

21. март: Лотар Матеус, немачки фудбалер.

1. јун: Карл Луис, амерички атлетичар, освајач десетак олимпијских медаља и вишеструки првак света.

Карл Луис, један од најбољих спортиста века

14. јун: Бој Џорџ, британски поп певач.

1. јул: Леди Дајана Спенсер, принцеза од Велса.

12. новембар: Нађа Команечи, румунска гимнастичарка, једна од најбољих свих времена.

УМРЛИ

12. фебруар: Бранко Миљковић, наш песник, извршио самоубиство.

9. април: Зогу I, албански краљ у изгнанству.

тридесет четири

13. мај: Гари Купер, америчка филмска звезда.

Гари Купер у чувеном филму „Тачно у подне“

6. јун: Карл Густав Јунг, швајцарски неуролог и психоаналитичар.

Бранко Миљковић, песник који се убио млад

2. јул: Ернест Хемингвеј, амерички књижевник, извршио самоубиство.

Славни књижевник и пустилов Ернест Хемингвеј, припадник такозване „изгубљене генерације“ америчких писаца

9. септембар: Васа Поморишац, наш сликар.

УБИЈЕН

17. јануар: конгоански државник и премијер независног Конга Патрис Лумумба изгубио живот под тајанственим околностима када је, наводно, покушао да побегне из затвора.

ЊЕН ДЕБИ

9. октобар, Лондон: Маргарет Тачер, најмлађи члан парламента Конзервативне странке, постала парламентарни секретар што је њен први државнички посао.

НЕЗАВИСНОСТ

24. октобар, Малта: ово острво постало независно од Британије.

9. децембар, Дар-ес-Салам: Тангањика постала независна држава.

ВЕНЧАЊА

13. март, Ница: славни седамдесетдеветогодишњи сликар Пабло Пикасо оженио се тридесетседмогодишњом манекенком Жаклин Рок.

Пабло Пикасо и Жаклин Рок

2. мај, Јордан: јордански краљ Хусеин објавио да ће се оженили госпођицом Гардинер, телефонисткињом из Британије.

ЗАХТЕВ

25. јун, Багдад: Ирак тражи да му се припоји Кувајт који сматра својом територијом.

Совјетски и амерички тенкови стали су 28. октобра једни према другима на граници Источног и Западног Берлина у улици Фридрихштрасе. Велика напетост влада од 13. августа када је источнотемачка полиција поделила град бодљикавом жицом и на том месту почела да подиже бетонски зид који ће раздвојити комунистички Исток од капиталистичког Запада.

НОБЕЛОВЕ НАГРАДЕ

МИР: шведски политичар Даг Хамаршелд, бивши генерални секретар Уједињених нација, посмртно.

ХЕМИЈА: амерички хемичар Мелвин Келвин.

ФИЗИКА: амерички физичар Роберт Хофстедер и немачки нуклеарни физичар Рудолф Лудвиг Месбауер.

МЕДИЦИНА: амерички физичар мађарског порекла Џорџ фон Бекеши.

КЊИЖЕВНОСТ: Иво Андрић, југословенски књижевник.

Иво Андрић, наш једини нобеловац

ВЕЛИКИ ПОДУХВАТ

20. јун, Каиро: Гамал Абдел Насер одобрио план за премештање древног, драгоценог храма Абу Симбела изнад места које ће поплавити вода због изградње Асуанске бране.

НОВО ИМЕ

10. новембар, СССР: Стаљинград прекрштен у Волгоград.

НОВИ ЧЕЛНИК

3. новембар, Њујорк: Генерална скупштина и Савет безбедности ОУН за новог генералног секретара једногласно изабрали педесетдвогодишњег бурманског политичара У Танта.

ИЗБАЧЕНИ

17. октобар, Москва: Никита Хрушчов искључио прокинеску, стаљинистичку Албанију из совјетског блока.

ИЗУМИ И ОТКРИЋА

● Амерички микробиолог пољског порекла Алберт Брус Сејбин направио такозвану живу вакцину против дечије парализе – полиомиелитиса.

● Истраживач Коп са сарадницима открио калцитонин, хормон штитне жлезде.

На тржишту је, после дугих лабораторијских испитивања, орална контрацептивна пилула која је начињена на бази хормона естрогена и прогестерона. Жене их узимају свакодневно 21 дан у месецу. То је први сасвим сигуран метод за контролу рађања.

● Бомбардовањем калифорнијума јонима бора добијен хемијски елемент леренцијум (Lr) назван према америчком физичару Леренцу.

● Произведене касете за снимање звука на магнетску траку.

● Научници Џејмс Вотсон, Френсис Крик и Морис Вилкинс дешифровали у

дезоксирибонуклеинској киселини (ДНК) генетску информацију свих биљних и животињских организама, а у рибонуклеинској киселини (РНК) вируса. Генетске информације хемијски су забележене шифрама чије је чување у ДНК и РНК утемељено у њиховој хемијској грађи.

● Чешки научник Ото Вихтерле направио мека контактна сочива.

Прошлогодишњи хит „Let's Twist Again“ двадесетогодишњег Чабиа Чекара (на слици десно) основна је мелодија овогодишњег лудила – плеса званог твист.

НОВИ КРАЉ

26. фебруар, Рабат: Хасан II постао краљ Марока после смрти Мухамеда V.

ПРЕКИД

3. јануар, Вашингтон: САД прекинуле дипломатске односе с Кубом.

ДРУГО МЕСТО

5. мај, Кејп Канаверал, Флорида: Ален Шепард први је амерички космонаут, а други човек, који је успешно лансиран у свемир. Његова летелица „Фридом 7“ за 15 минута извела је 190 километара висок лук и спустила се у море. Није било предвиђено да облети Земљу.

УСПЕХ

3. јануар, Британија: милионити „морис мајнор“ сисао с производне траке.

ПРВИ ПУТ

3. март, Лондон: Едвин Буш први је британски осумњичени злочинац препознат помоћу фоторобота.

НЕСВРСТАНОСТ

1–6. септембар, Београд: одржана Прва конференција несврстаних земаља.

ДЕЦИМАЛНИ СИСТЕМ

19. децембар, Лондон: влада Велике Британије прихватила да се национална монета децимализује, то јест да се фунта састоји од 100 пенија.

ГЛАВНИ ОСКАРИ

Најбоља женска улога: Елизабет Тејлор у филму „Батерфилд 8“.

Најбоља мушка улога: Берт Ланкастер у филму „Шарлатан Елмар Гантри“.

Најбоља режија: амерички редитељ Били Вајлдер за филм „Апартман“.

Најбољи филм: „Апартман“ америчког редитеља Билија Вајлдера.

ПОБЕДНИК

14. мај, Монако: британски ас „формуле 1“ Стирлин Мос освојио Велику награду Монака.

ФИЛМОВИ

„Један, два, три“ америчког редитеља Билија Вајлдера са Џејмсом Кејнијем.

„Доручак код Тифанија“ америчког редитеља Блејка Едвардса са Одри Хепберн и Џорџом Пекардом.

„Прича са западне стране“, мјузикл Роберта Вајза и Џерома Робина

Два јунака Дизнијевог цртаног филма „101 далматинац“. Исте године Међународна кинолошка федерација признала је ову расу паса као југословенску.

с Натали Вуд и Ричардом Бејмером.

„Укус меда“ британског редитеља Тонија Ричардсона с Ритом Ташинген.

„Једнооки Цек“, редитељ и тумач главне улоге Марлон Брандо.

„Жртва“ британског редитеља Бејзила Дијердена са Дирком Богардом.

ОСНОВАНО

15. октобар, Британија: Amnesty International, неполитичка организација за помоћ затвореницима (због приговора савести.

Британија: World Wildlife Fund за заштиту угрожених животињских врста.

ЛАНСИРАНО

САД: „Кока-Колино“ пиће „спрајт“ као одговор на „7 UP“ „Пепси-Коле“.

САД: Ваздухопловна компанија TWA увела приказивање филмова на линији Њујорк – Лос Анђелес.

ПРВИ НАСТУП

6. септембар, Њујорк: амерички фолк певач двадесетогодишњи Боб Дилан наступио у чувеном кафеу „Геслајт“ у Гринич Вилиџу.

Боб Дилан креће на пут звезда

МУЗИЧКИ ХИТОВИ

1. „Are You Lonesome Tonight“, Елвис Присли.
2. „Runaway“, Дел Шенон.
3. „Wooden Heart“, Елвис Присли.
4. „Are You Sure“, Elisons.

5. „Walkin' Back to Happiness“, Хелен Шапиро.

НОВЕ РЕЧИ

Серијски убица (serial killer): за особу која убије низ жртава, обично на сличан начин, у дужем временском раздобљу.

ПРВИ ЧОВЕК У СВЕМИРУ

13. АПРИЛ, СССР

Дванаестог априла у свемирском броду „Восток 1“ избачен је у Земљину орбиту совјетски космонаут двадесетседмогодишњи мајор Јуриј Гагарин. „Восток 1“ направио је око Земље круг у лету који је трајао 108 минута и достигао висину од 315 километара. На повратку Гагарин је морао да се избаци из капсуле на висини од 6000 метара. Остаци ле-

телице тешке 4,7 тона пале су на руске степе, а Гагарин се безбедно спустио падобраном на ливаду где су пасле краве крај села Смеловке, недалеко од Енгелса у Саратовској области.

Совјетски Савез дочекао је свог космонаута као правог хероја, Никита Хрушчов назвао га је „новим Колумбом“■

телице тешке 4,7 тона пале су на руске степе, а Гагарин се безбедно спустио падобраном на ливаду где су пасле краве крај села Смеловке, недалеко од Енгелса у Саратовској области.

Славни балет-мајстор Нурејев даје изјаву за штампу после пребега на Запад

ПРЕБЕГАО РУСКИ ИГРАЧ

16. ЈУН, ПАРИЗ

Гомила туриста и пословних људи присуствовала је на аеродрому Бурже у Паризу драматичном приказу када је, као на филму, водећи играч Балета Киров пребегао на Запад. Двадесеттворогодишњи Рудолф Нурејев, кога многи сматрају најбољим балетаном света, налазио се у групи од 120 људи која је ушла у чекаоницу пред само укрцавање у авион за Лондон.

У часу када га „надзорници“ балетске трупе нису посматрали, Нурејев се у два скока нашао код излаза и наглавце јурнуо у масу путника вичући: „Нећу натраг!“ А када су чувари трупе пошли према њему, полетео је према аеродромском бару и бацио се у руке два запрепашћена француска полицајца. Очекује се да Рудолф Нурејев добије политички азил ■

АЈХМАН ОСУЂЕН НА СМРТ

15. ДЕЦЕМБАР, ЈЕРУСАЛИМ

Бивши нацистички главешина Адолф Ајхман проглашен је кривим за злочине против човечности и данас осуђен на смрт. Суђење ратном злочинцу у Окружном суду у Јерусалиму почело је још у априлу, на њему се појавило више од сто сведока и проучено је више од хиљаду разних доказних докумената. Ајхман се налазио на челу операције нацистичког плана за истребљење совјетских Јевреја. По завршетку Другог светског рата успео је да побегне у Аргентину, али су му израелски агенти ушли у траг и прошле године га пребацили у Израел да му се суди ■

Злочинац Ајхман на суђењу у стакленом кавезу који метак не пробија да га неко из публике не би убио

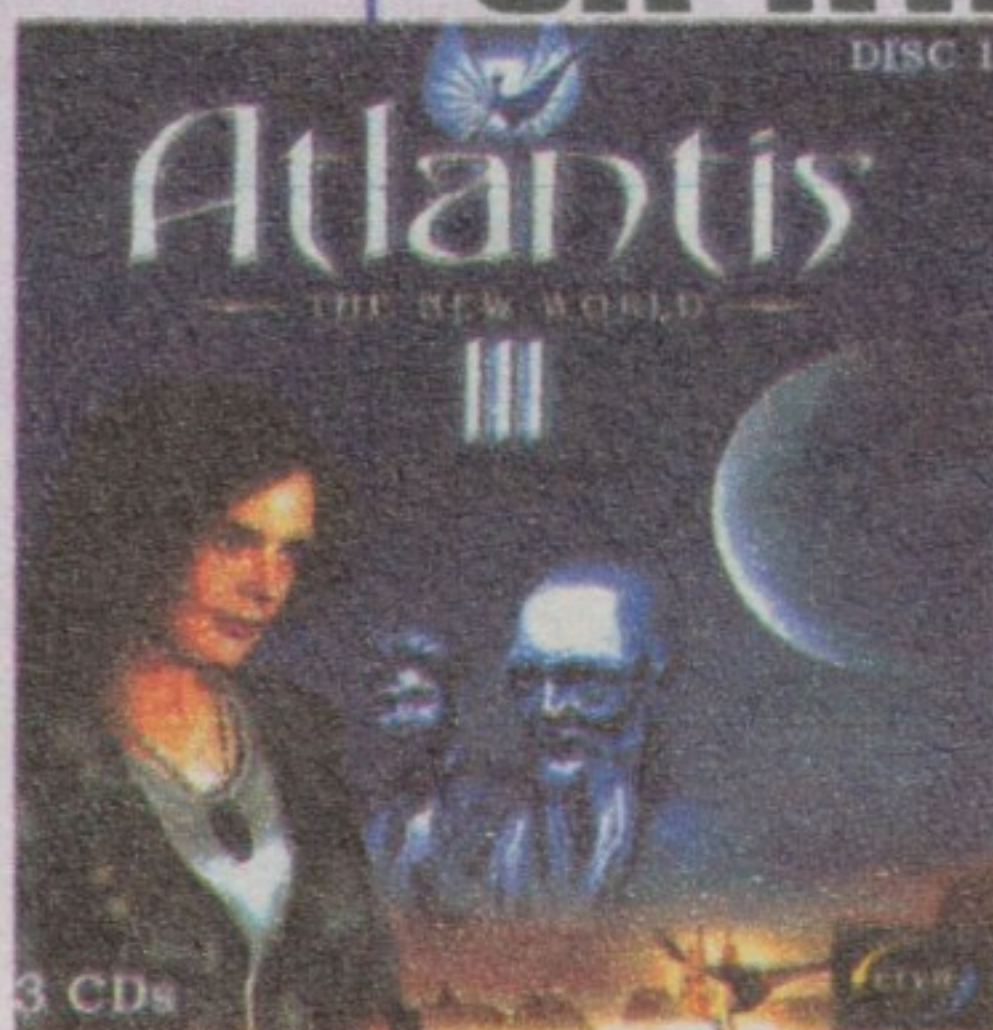
Atlantis III: The New World

Атлантида! Одмах помишљамо на неоткривену тајну, на мит, легенду... Тако је и компјутерска игра, а посебно она која носи назив Атлантида, прави изазов за љубитеље point&click авантура. Шпанска компјутерска фирма „Cryo“ пре неколико година направила је игру „Атлантис“ која није била посебно тешка, али је привлачила пажњу одличним изгледом. Уследило је неколико наставака, а недавно се појавио за сада последњи у низу: „Atlantis III: The New World“ или „Atlantis II: Beyond Atlantis“, што је други назив за исту игру.

Игра почиње у Перуу у блиској будућности, тачније 2020. године. Играч се налази у улози девојке археолога која открива тајни портал и тако креће у ванвременску пустиловину – кроз камено доба, по старом Египту, Багдаду... Веровали или не, наћи ћете се и у кристалној лобањи где ће вас саветовати нико други него један – делфин! На свим тим путовањима решаваћете не тешке, али врло занимљиве загонетке, на пример ону када треба правилно да сложите текст и слике старе египатске легенде. Као и све претходне наставке, и „Атлантис III“ краси одличан изглед, а посебну драж игри даје изузетна музика коју је компоновао Дејвид Родерс.

Жанр: авантура, 3 CD

Препорука: P II/300 Mhz, 64 Mb RAM-a, 3D карта
Оцена: 92%■

СА АТЛАНТИДЕ НА ФУДБАЛСКО ИГРАЛИШТЕ

FIFA 2002

Нова FIFA 2002 надмашила је све претходне – много је забавнија, можда зато што је веродостојнија. Чињеница да „EA Sports“ сваке године успе да направи бољи фудбал од пређашњег једноставно одушевљава. Ето прилике и за наше поклонице фудбала да бар у сајбер свету уживају у мајсторијама југословенске репрезентације кад то већ није могуће у стварности!

Модел фудбалера су знатно бољи од свих претходних, а исто важи и за публику. Оно најбоље у игри FIFA 2002 јесте изузетан gameplay. Ту су и старе, мада далеко једно-

ставније контроле тако да је сад све засновано на „QWE-ASD“ распореду тастера.

Директни и дупли пас такође су унапређени. Чак може да се види траг фудбалера који утрчава, тако да играч има потпуни увид у то шта се дешава на игралишту. Повећана је база фудбалера, постоји могућност састављања „својих“ клубова, а уведена су и нека нова такмичења.

Жанр: спортска симулација, 1 CD

Препорука: P II/400 Mhz, 64 Mb RAM-a, 3 D карта са 16 Mb

Оцена: 86%■

Return to Castle Wolfenstein

„Повратак у замак Вулфенштајн“ наставак је познате игре Wolfenstein 3D. За време Другог светског рата америчка канцеларија за тајне задатке шаље два агента да сазнају шта се то збива у замку Вулфенштајн, у коме је нацистички заробљенички логор. Али, оба агента су ухваћена и ту почиње игра. Ви сте у улози једног од тих агената и ваш задатак је да побегнете из тамнице и што више сазнате шта се дешава у замку.

Изглед, мада није нов, и звук сасвим су добри, а музика се стално понавља и на крају досади. Нама се ова игра веома допала пошто има одличну причу, а ви оцените да ли смо у праву.

Жанр: FPS (пуцачина из првог лица)

Препорука: P/200 Mhz; 64 Mb RAM, 3D 16 Mb

Оцена: 87%■

А. В.

ЗАБОРАВЉЕНЕ ОЛИ

Сматра се да је прва олимпијада одржана 776. године пре наше ере. Али, предања и грчки митови говоре да су се олимпијаде одржавале много векова пре тога

Према старогрчком обичају, забележио је историчар Тимеј из Таормине, време се рачунало по олимпијадама које су се одржавале сваке четврте године, а прва, сматрало се, 776. године пре наше ере. Али, Грчка је имала своје раздобље назадовања, „грчки средњи век“, који је наступио после најезде Дорана, крајем 13. века пре нове ере. Тада су стари, славом овенчани ахај-

тридесет осам

ски градови освојени и почело је умирање (критско-микенске) цивилизације. Остали су само митови, легенде и магловити записи каснијих хроничара као ехо сјајне епохе која је нестала.

Прошли су векови до поновног процвата Хеладе са

измешаним становништвом Дорана и староседелца. Због тога се стварно порекло олимпијских игара губи у сумраку митова и недоумицама истраживача. У митовима који се тичу раздобља пре Тројанског рата (око 1200. године п.н.е), помињу се олимпиј-

ОЛИМПИЈА

С ливадама у сенци платана и маслина, рушевинама античких храмова и спортских грађевина, Олимпија је данас један од најлепших археолошких паркова света. Много тога је уништено током векова: у навали Гота, за време Теодосија II, због његовог декрета о паганским храмовима, током два земљотреса и за време Отоманског царства, када се материјал односио за градњу утврђења и џамија. Ветрови и река Алфеј учинили су своје, наносећи песак, а с њим и заборав. Ипак, захваљујући вишегодишњим ископавањима археолога, посебно немачких и француских, као и описима старих писаца, данас имамо извесну слику како је Олимпија изгледала у време своје славе.

На главном месту налазио се свети гај Алтис, посвећен Зевсу, који је увек био пошумљен. Херин храм подигнут је око 600. године пре наше ере, али на месту два много старија храма. Највећа грађевина био је Зевсов храм са дорским стубовима, који је разрушио земљотрес, а северно од њега је гроб краља Пелописа. Испред колонада богиње Ехо

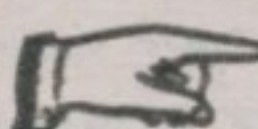
Овако су илустратори из 18. века, мало на основу чињеница, а мало на основу маште, реконструисали хиподром у Олимпији

ОЛИМПИЈАДЕ

ске игре и олимпијски победници. У прилог постојања олимпијада пре оне из 776. године пре н.е. говори и антички историчар и путописац Пausанија: „... људи су сад већ заборавили старе обичаје и мало-помало почели их се присећати, а кад би се не-

чег сетили, додавали су то такмичењу”.

Херкул и венац од маслиновог лишћа

Према једној легенди, прве

налази се Зевсов жртвеник где су такмичари полагали заклетву пре почетка игара, а завршавали жртвом захвалницом. Ту су биле и многобројне ризнице у којима су се чували жртвени дарови, али и око 3000 кипова. Најлепше од њих цар Нерон је однео у Рим. На истоку се налазио стадион, дугачак 600 стопа (један стадиј), а на западу Питанеј са Хестијиним жртвеником. Била је ту и већница, простране дворане, базен, купатила и станова за званичне госте, као и Фидијина радионица.

У Зевсовом храму налазила се статуа врховног бога висока 12,5 метара, коју је израдио Фидија, од злата и слонове кости, и приказивала је Зевса како седи на престолу овењан венцем од маслинове гранчице. Нажалост, његов изглед познат нам је само по описима и отисцима на кованом елидском новцу. Али, савременици који су имали среће да га виде говорили су да „од кипова које је створила људска рука није било величанственијег и толико задивљујућег“ и сматрао се четвртим од седам светских чуда. Неповратно је нестао пошто је претходно пренет у Константинопољ у време Теодосијевих похода против паганских богова■

Још једна реконструкција, овога пута Зевсовог храма у Олимпији

олимпијске игре одржане су заслугом Херкула, сина врховног бога Зевса. Учинио је то након повратка Аргонаута из Колхиде како би

светковина у част свог оца, врховног бога Зевса, с намером да се одржавају сваке четврте године. Све је било спремно за светковину о пр-

једну генерацију пре Тројанског рата, то значи да су се олимпијске игре већ одржавале у 13. веку пре наше ере. Постоји и прича која каже

ва глава не нађе међу дванаест глава претходних просаца које су красиле градску капију, већ је, победивши, добио престо и срећно се оженио.

По неким веровањима олимпијске игре су још много старије. По њима, назив „Кронов брег“ за брдашце изнад светиштва потиче из времена када је боговима и људима владао Крон, Зевсов отац. Када се Зевс родио, његова мајка богиња Реа поверила је Дактилима (или Куретима) на гори Иди на Криту да чувају њеног сина („Забавник“ је о томе писао у броју 2568). Најстарији Дактил звао се Херкул и за њега су неки сматрали да је већ он оснивач олимпијских игара и да је први крунисао победника (свог брата Пајонија) венцем од

Детаљ са једне вазе: рвачи вежбају под надзором тренера

се током тих игара састајали, такмичили у разним дисциплинама и одржавали пријатељске везе. Аргонаути су потицали из разних крајева Грчке, а „Забавник“ је о њиховом походу писао у броју 2604.

Према другој причи, Херкул је установио олимпијске игре у спомен на своју победу над краљем Аугијем и освајање Елиде. Сав ратни плен употребио је за оснивање ових

вом пуном Месецу после летње дугодневице, осим што није било хладовине да се склони од врелог сунца. Зато је Херкул из земље Хиперборејаца донео саднице дивљих маслина и увео правило да једина награда победницима буде венац од маслиновог лишћа увезан свиленом траком златне боје.

Даље у прошлост

Али, у миту о Аргонаутима говори се о близанцима Диоскурима, такође Зевсовим синовима, који су већ побеђивали на олимпијадама. Полидеук је био победник у псичењу, а Кастор у трчању. Како је поход Аргонаута био

да је Херкул само обновио олимпијске игре које је основао Пелопс, освајач Пелопонеза, а у славу своје победе у двобоју на живот и смрт са краљем Еномејем. Била је то трка коњских запрега у којој је улог била глава, а награда рука краљеве кћерке, прелепе Хиподамеје, и престо у Пизи. Пелопс је успео да се њего-

СЛАВА ОЛИМПИЈСКИХ ПОБЕДНИКА

За Грке није било веће почасти од олимпијског венца извојеваног пред представницима целе Грчке окупљеним у светишту врховног бога. Олимпијски победници добијали су највеће могуће почасти, а при повратку у родни град приређиван им је дочек који Цицерон пореди са свечаностима тријумфа за римске војсковође. Победници би целог живота били у средишту пажње и поштовања, а имали су и право на плаћен стан и храну до краја живота, као и да њихов кип буде постављен у Алтису, средишњем делу олимпијског светиштва. Неке приче које је чуо и записао Пausанија најбоље сведоче о томе, а ово је једна од њих.

Теоген са Тасоса, Тимостенов син, истакао се још као дечак. У деветој години, када се враћао из школе, видео је бронзани кип неког бога, који је стајао на тргу. Пошто му се статуа допала, скинуо је бронзани кип са постоља, пребацио преко рамена и однео кући. Грађани су се оправдано разгневили и ко зна како би се све завршило да светину није смирио један разуман грађанин од угледа који је дечаку само наредио да кип врати на своје место. Дечак је то с лакоћом урадио пред очима суграђана, па је већ тада постао славан због своје снаге.

Аполоније, атински вајар, извајао је ову фигуру боксера. Горе се види само рука и како су изгледале ондашње „боксерске рукавице“

гране дивље маслине коју је он донео од Хиперборејаца.

С друге стране, по неким изворима, тек од седме олимпијаде користио се венац од маслинове гране, која је заменила јабукову гранчицу, по упутству делфског пророчишта. То би било логично ако се у виду има веровање да Хиперборејци живе на далеком северу (тамо одакле дува бура, чији је бог Бореј), те да се одатле пре могла донети садница јабуке него маслине. Везе са севером заиста су постојале у та давна времена и одржавале су се такозваним филибарским путем.

Занимљиво је напоменути да је најстарији доказ на основу кога се може судити о одржавању игара фигура од теракоте која приказује трку колских за-

прега (ископао ју је научник Дорпфелд), а потиче из времена око 1800. године пре наше ере. Има и других назнака које указују на критско порекло ових игара.

Пausанија, путописац из 2. века, такође наводи предања по којима је Херкул Дактил оснивач игара које су се тада одржавале сваке пете године, јер су би-

ла петорица браће Дактила. Затим је, по приповедању Паусаније, стигао Климен, опет са Крита, обновивши игре. Њега је са престола свргнуо Ендимион и одредио да краљевство наследи онај од његових синова који победи на трци у Олимпији. Једно поколење касније Пелопс је обновио игре које су биле велелепније него икада до тада. После Пелопса помиње се још неколико краљева који су одржавали игре (међу њима и Нелеј, отац мудрог Нестора, најстаријег краља у ахејској војсци под Тројом). Затим је, по Паусанији, Зевсов син Херкул обновио игре, а наставио их је и његов потомак Оксил.

Ифит и Олимпијске игре 776. године пре н. е.

По савету пророчишта у Делфима, Оксиров потомак

На овом рељефу из 500. године пре наше ере приказани су рвачи

ЕГИПЋАНИ О СУЂЕЊУ НА ОЛИМПИЈСКИМ ИГРАМА

Херодот је писао о посети изасланика из Елиде двору фараона Нека, који је познат по томе што је први копао канал у правцу Еритрејског (Црвеног) мора. Елићани су били веома поносни на своје законе по којима су судили на олимпијским играма. Сматрали су да су без премца у свету, па су о томе тражили и мишљење најмудријих глава старе египатске цивилизације. Када су се на фараонов позив мудраци окупили и саслушали Елићане, они запиташе да ли је и Елићанима дозвољено да учествују у такмичењима. Гости одговорише да је и њиховим суграђанима, као и свим Хеленима, дозвољено да учествују ако то желе. Тада им Египћани рекосе да им прописи нису добри јер чиме се спречава да судије не навијају за своје суграђане, а суде против такмичара са стране. Зато, сматрали су они, на играма треба да учествују само Хелени из других градова, а не и из Елиде.

Ово је вероватно једна од најстаријих оцена суђења за коју се зна ■

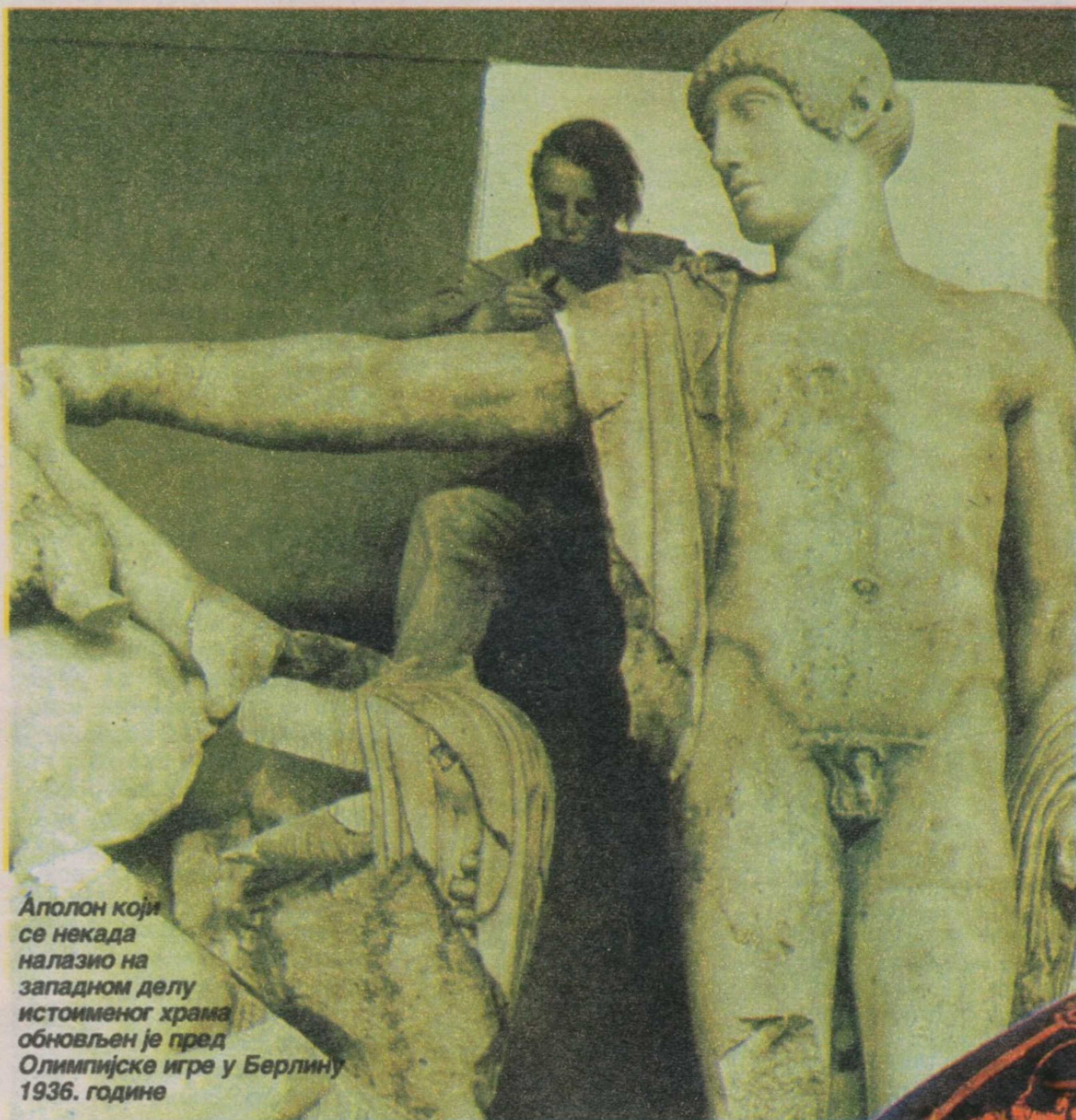
Ифит обновио је олимпијске игре 776. године пре наше ере и у договору са најмоћнијим владарима Хеладе утанаčio споразум који је постао основа свеопштег светог мира међу грчким државама у време одржавања игара. Иако, строго узевши, ни постојање Ифита није историјски доказано, ове

игре из 776. године пре наше ере сматрају се првим историјским олимпијским играма и та година је за старе Грке била го-

дина почетка њиховог календара.

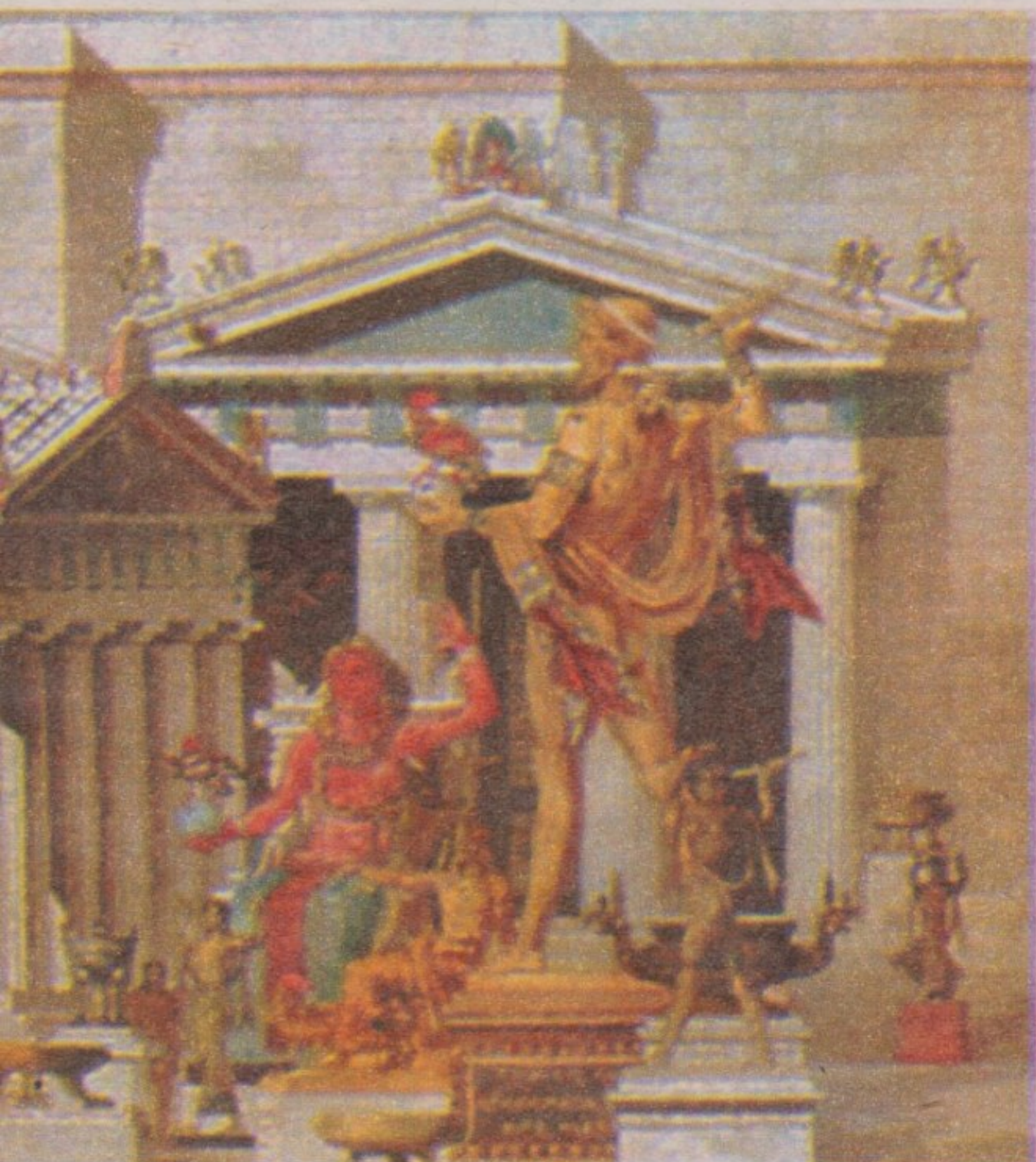
Од 776. године олимпијске игре одржавале су се сваке четврте године, редовно у ју-

Плакати првих обновљених игара у Атини 1896. године

Аполон који се некада налазио на западном делу истоименог храма обновљен је пред Олимпијске игре у Берлину 1936. године

Ево како су илустратори, много касније, замишљали изглед средишта Олимпије

четрдесет два

лу или августу. У такмичењу су могли да учествују сви слободни Грци, под условом да се нису огрешили о законе, ако докажу своје такмичарске способности и положи заклетву да ће се часно борити. Гледаоци су могли да буду и странци и робови, али само мушкарци. Женама је било забрањено да присуствују олим-

ЛЕТЊЕ ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ

На античким олимпијадама није било зимских спортова из разумљивих разлога (зиме са снегом права су реткост у Грчкој). Иако су поједини зимски спортови били укључени у олимпијаде 1908. и 1920. године, прва зимска олимпијада одржана је 1924. године. До тада су главна такмичења у зимским спортовима била део нордијских игара.

У Шамонију, у Француској, 1924. године одржана је „Међународна недеља зимских спортова“, под покровитељством Међународног олимпијског комитета. Због успешности овог такмичења, она је накнадно проглашена првим зимским олимпијским играма, а друге су одржане у Сент Морицу у Швајцарској (1928. године), а затим редовно сваке четврте године, у истој календарској години када и летње игре. Из финансијских разлога, Олимпијски комитет је одлучио да се распоред одржавања олимпијада промени. После Зимских игара 1992. године у Француској, следеће су одржане већ 1994. године у Норвешкој, а од тада сваке четврте године, али их увек деле две календарске године од летњих игара. И тако стижемо до Зимских олимпијских игара у Солт Лејк Ситију, ове, 2002. године ■

пијадама. Једини изузетак била је Деметрина важна свештеница за коју је било одређено посебно место.

Олимпијским играма управљао је одбор од дванаест Елиђана званих хеланоидици (судије за Грке). Они су били чувари светог мира, али и судије, одређивали су тачан датум игара и са обавештењем

слали гласнике широм Хеладe.

У Ифитово време игре су имале само једну дисциплину – слободно трчање на даљину од једног стадија (нешто више од 190 метара). Такмичари су трчали голи и боси, а стаза је била насута песком дебљине око четврт метра. Прво је уведено дво-струко трчање, на две дужине стадиона, на 15. играма уведено је дуго трчање (12 стадија), а касније је то продужено на око 4,2 километра. На 18. играма введен је петобој – комбинацијом такмичења

Данашњи изглед стадиона у Олимпији

у трчању, скоку удаљ, бацању копља, бацању диска и рвању. Занимљиво је да су при скоку удаљ такмичари држали у рукама нарочите утеге, како би им замах руку што више помогао у скоку. Од 33. игара уводи се панкратион, борба у слободном стилу, у коме су сви захвати и ударци били дозвољени, што је највише наликовало на данашњи „catch-as-catch-can“. Касније су уведене трке за прега, трке под оружјем и трке дечака.

Током такмичења у телесним способностима нису заборављена ни достигнућа духа и ума. У Олимпији су за време игара боравили писци, филозофи, беседници, сликари, скулптори, али и политичари. Херодот је ту читао своју „Историју“, уз одобравање слушаца, који су том приликом де-

вет поглавља назвали именима муза. Филозофи су тумачили своје филозофске погледе, а Горгија је изазвао дивљење својом речитошћу, те је у његову славу подигнута статуа. Долазиле су и службене делегације грчких држава да успоставе везе и склапају уговоре. Олимпијске свечаности биле су не само највеће спортске приредбе, него и највећи културни и политички догађај у Хелади.

Ако је почетак олимпијских игара споран, са сигурношћу се зна да су последње биле 293. игре, одржане 393. године наше ере. После толико векова укинуо их је византијски цар Теодосије I, као паганску свечаност, а ускоро затим, под Теодосијем II, Олимпија је доживела да њена светишта и споменици буду уништени.

Крајем 19. века, после петнаест столећа, француски барон Пјер де Кубертен обновио је олимпијске игре 1896. године у Атини уз помоћ Грка Димитрија Викеласа ■

А. Дудуковић

Разни борилачки спортови са старих олимпијада на једној од ваза

ШЕСТ БРОЈЕВА

Коначни збир ових бројева требало би да буде 6. Који су од понуђених негативни бројеви? ■

16 45 49 55 61 66

СКАНДИНАВКА

ЗА БИСТРООКЕ

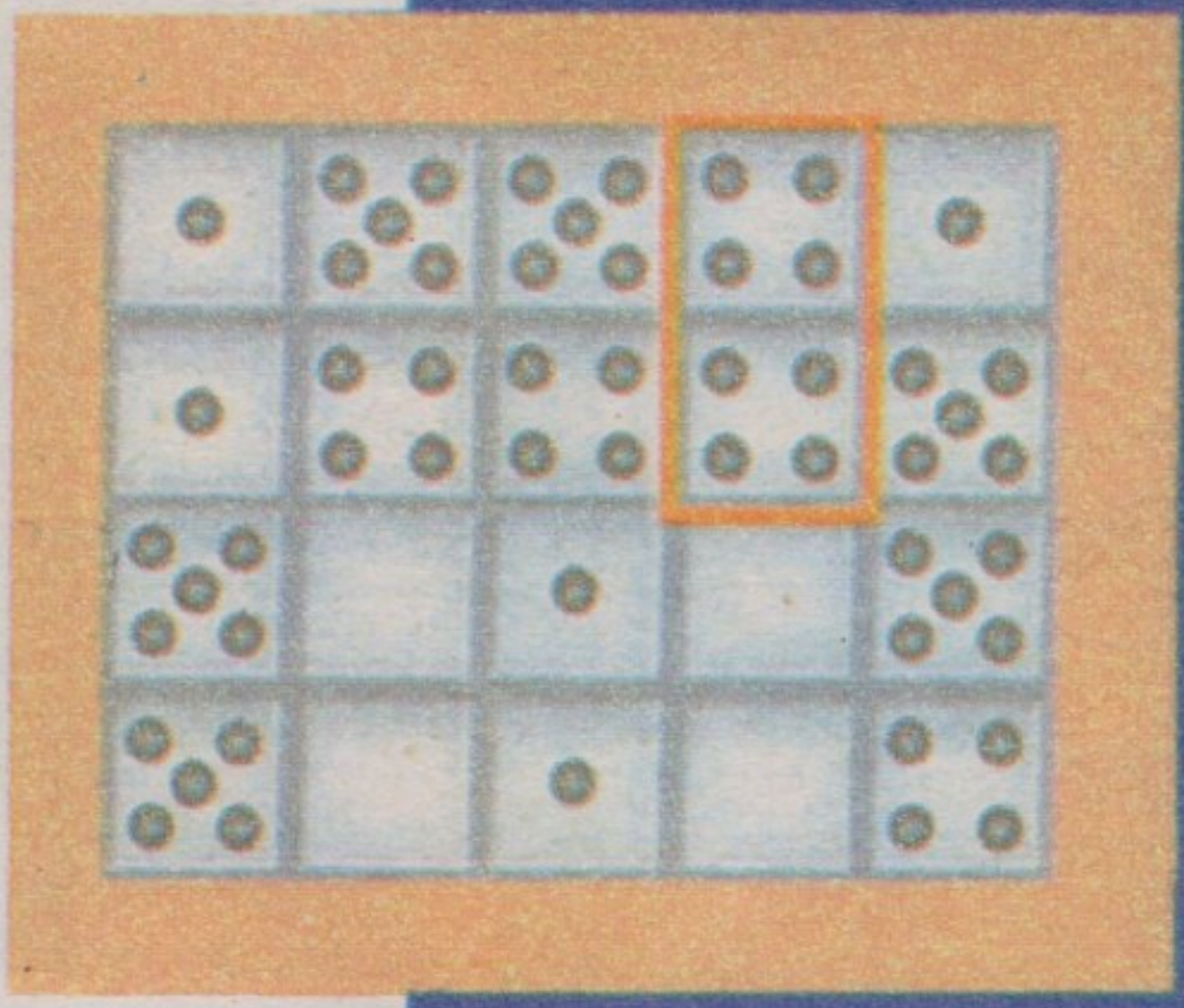
Која три знака треба уцртати у празне квадратиће?

ПОЛИТИ- КИ ЗАБАВНИК	ВРСТА КОБАСНИЦЕ	ДАН У СЕДМИЦИ	ИНТЕР- ЈАЛИ РЕДТЕЉА ЛАЛОВИТА	ФИЛОЗОФ ЖАН-ЖАК МУШЕ РАДОМЕР	РАДЈУС ПОЛИ- ТИЧАР Д ЕСТЕН	НЕУТРОН	СТАНОВ- НИК АЗИЈСКЕ ДРЖАВЕ	НЕУНИФОР- МИСАНО ЛИЦЕ	ПРКОС	СЕВЕРО- ЗАПАД (СКР.)	ГРЧКИ ФУДБАЛ- СКИ КЛУБ	АРАП- КУЊЕ	ЛУТ	НАСТАВАК НАЗНА ДЕЛА СА СЛИКЕ
НАЗИВ ЧУВЕНОГ ДЕЛА СА СЛИКЕ														↓
ЗБИРКА ГЕОГРАФ- СКИХ КАРТА						НЕМ. КЊИ- ЖЕВНИЦА ЛУИЗ							ЕЛЕКТРОН ЈЕДНА ПРИРОДНА НАУКА	
ЛОЗНИЦА			ДОСТАВ- ЉАЊЕ ЛАКО ЛОМЉИВ							ИЗОЛОВАНИ ЕЛЕКТР. ПРОВОДНИЦИ МОНАХ				
БАРКА У ОБЈЕКТУ КОВЧЕГА					КОРИСТИТИ КОЧНИЦУ ШТ.						ПЕНЗИОН. ОСИГУРА- ЊЕ(СКР.) МОНГОЛ. ПЛЕМЕ			
ФРАНС. СЛИКАР, АУТОР ДЕЛА СА СЛИКЕ									ПРЕДМЕТ КОЈИ СЕ КУЈЕ НАКАНА					
СЛИКА НАГОГ ТЕЛА				ВЛАДАР- СКА СТОЛНИЦА, ПРЕСТО				ВРСТА КЊИ- ДЕЛА (МН.) ИМЕ ПУБ- ЛИЦИСТЕ СЕКЕЉА						
						ОДИСЕЈЕВО ОСТРВО						О.К. ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР ОУНКОФИ		
						ГРАД У ФРАН- ЦУСКОЈ				ВРСТА ЈЕЛА СМРЗНУТА ВОДА				
						ПОЛИТИ- КИ ЗАБАВНИК	РЕКА СА- СТАВНИЦА НИЛА МИЛИГРАМ							
						ВЕЛИКА ВОДЕНА ПОВРШНИНА					РЕДАКЦИ- ОНА ИСТОК			
						РУШЕВИНЕ СТАРОГ ГРАДА								ПОЛИТИ- КИ ЗАБАВНИК

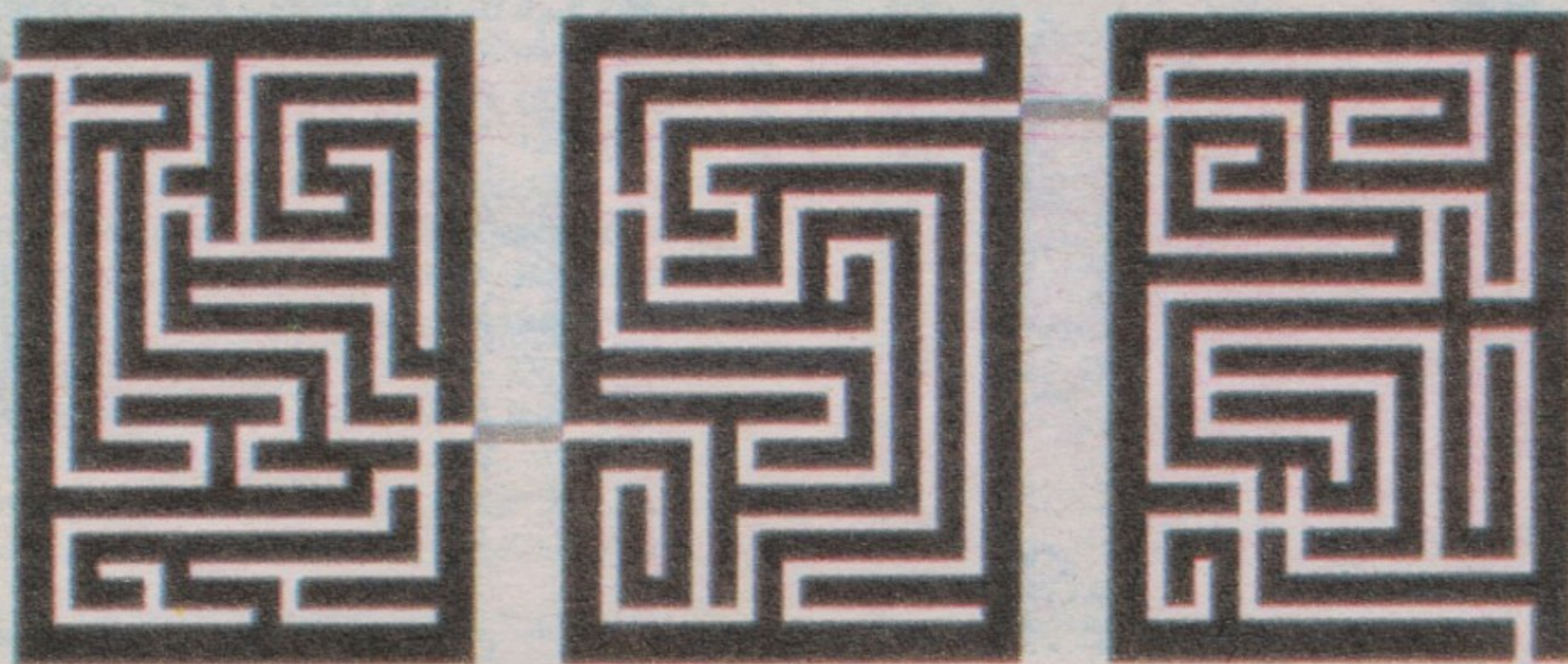

ДОМИНЕ

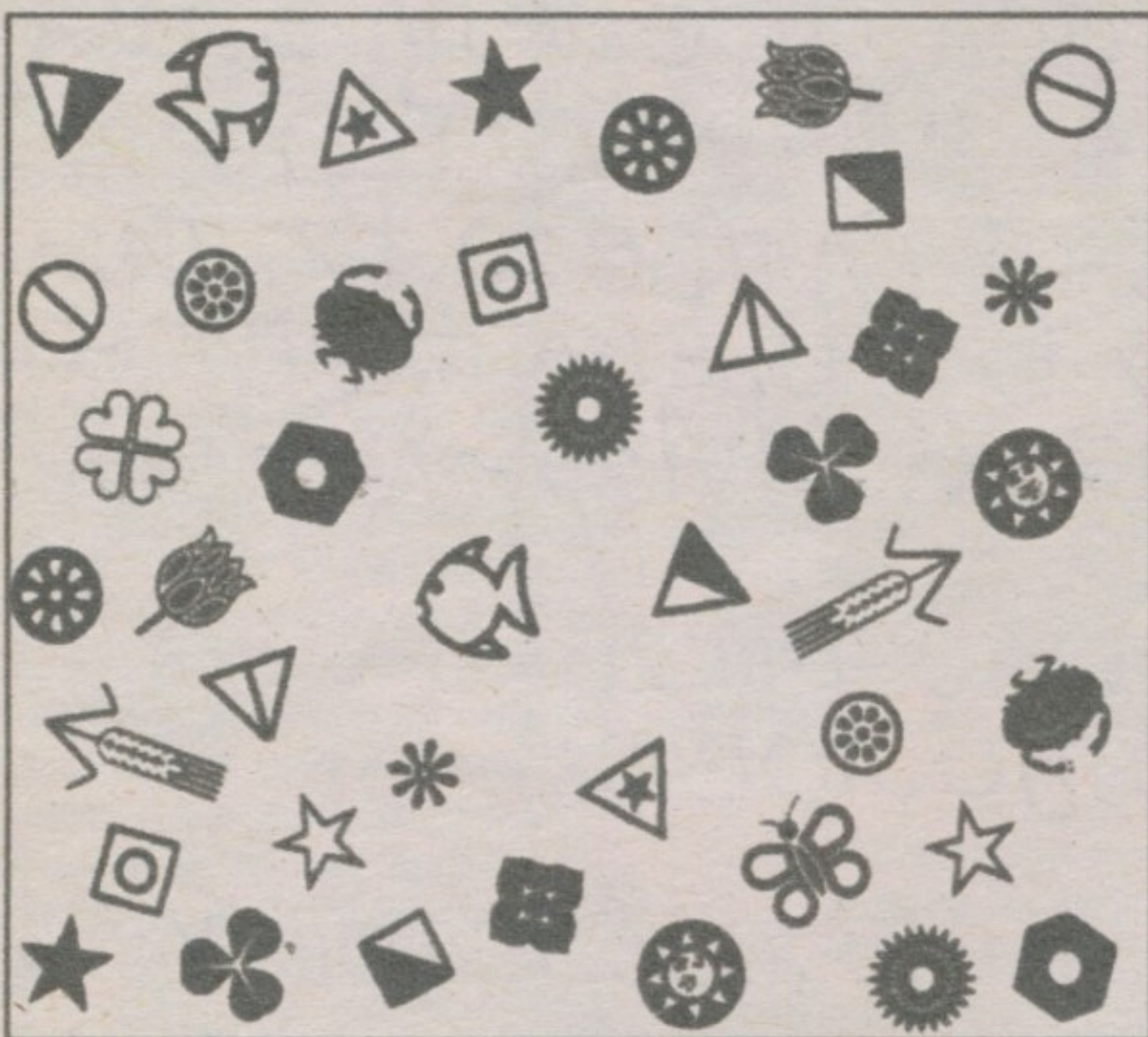

Следите пример који је уоквирен наранџастом бојом па, сходно томе, распоредите датих девет плочица домина ■

ТРИ ЛАВИРИНТА

Ако уђете у први лавиринт с горње леве стране, требало би да изађете тек из трећег лавиринта, с доње десне стране. Можете ли да нађете пут? ■

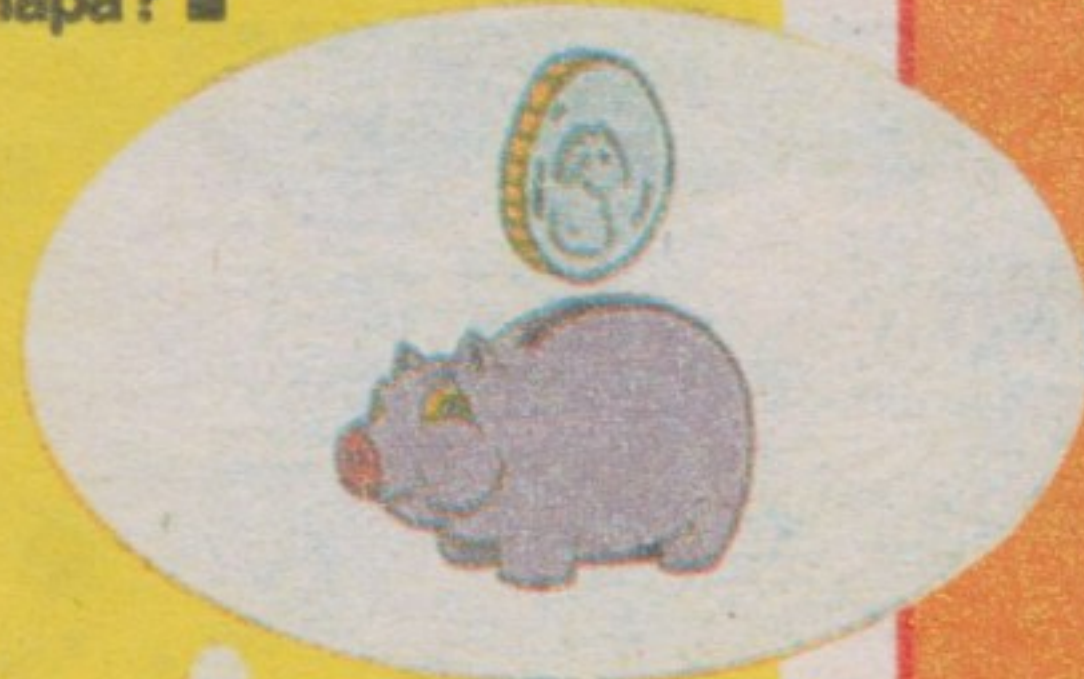

ПАРОВИ

Свака фигура на овом цртежу – осим две – има свог пара. Које су то две фигурице? ■

ШТЕДИШЕ

Јоца и Мица су брат и сестра. Обоје имају касице и праве су штедише. После неколико година штедње одлучили су да разбију своје касице. У њима су нашли 20.800 динара (Јоца), односно 69.450 динара (Мица). Видевши да су успели да уштеде велику своту новца, мама им је додала онолико колико је имала у кући, поделивши претходно суму на два једнака дела. После тога Мица је имала тачно двоструко више новца од Јоце. Колико им је мама дала пара? ■

ПРИПРЕМА
ЈОВА
РАДОВАНОВИЋ

ИЛУСТРОВАО
ДОБРОСАВ
БОБ
ЖИВКОВИЋ

КАКО ДА ПИШЕМ ХАРИЈУ ПОТЕРУ?

Недавно сам гледао филм „Хари Потер и Камен мудрости“ и веома ми се свидео. Занима ме да ли тај дјечак, који игра главну улогу, има компјутер и која је његова адреса на Интернету, јер бих му писао.

БОРЉЕ
из Подгорице

ШКОЛА ЗА ЦЕЗ

Веома волим музику, а посебно цез. Хтео бих да знам да ли у нашој земљи постоји нека школа где се учи цез музика, будући да ја већ свирам удараљке.

ЈОВАН РЕЖИЋ
Београд

У Средњој музичкој школи „Станковић“ у Београду (Кнеза Милоша бр. 1), од 1995. године постоји Одсек за цез музику. Сходно угледу школе, предавачи су наши истакнути цез музичари који подучавају своје будуће колеге, упућујући их у тајне цез импровизације, аранжирања и осталог што је неопходно да би се неко могао бавити свирањем, певањем, дириговањем или компоновањем цез музике. Пријемни испити се одржавају сваке школске године, крајем маја, а до сада је занимање ученика било огромно. У „Станковићу“ се изучавају и удараљке, а професор је наш познати бубњар Мирослав Карловић.

Моје име је Невена Митранић.
Имам 10 година. Желела бих да се
дописујем са вршњацима из целог
света. Скупљам салвете. Волим да
слушам музику. Омиљена група ми
је „Црвена јабука“. Моја адреса је:
ул: Војводе Степе бр: 25
34300 Аранђеловац.
Свако писмоми је добро дошло и
одговорити сваком.

Сва је прилика да млади глумац Данијел Ретклиф који у филму Криса Коламбаса тумачи главну улогу, има свој лични рачунар. Међутим, за писма обожавалица и поштовалаца књиге Џоане Роулинг, отворена је адреса на Интернету: www.harrypotter.com. Осим разноразних података, игрица „on line“ и вести везаних за књиге о Харију Потеру као и филм, на овој Интернет адреси постоји и „поштанско сандуче“ где деца са свих страна света могу да упуते писмо ■

ТИГАР НА СНЕГУ!

Ко је заиста први освојио Маунт Еверест?

ТАЊА
Нови Београд

Упркос ономе што пише у сада већ историјским књигама, све се више прича да је при успону на Маунт Еверест Едмунда Хиларија претекао његов непалски водич шерпас Тензинг. Такве гласине највише круже Непалом и Индијом чије би владе и становници веома волели да је Непалац Тензинг први човек који се попео на највиши врх света. У интервјуу британском часопису „Фокус“ сер Едмонд Хилари остао је непоколебљив у тврдњи да су такве приче бесмислене. Он је рекао: „Ја сам водио целим путем дуж Јужног гребена, затим нагоре према врху. Тада смо испред себе угледали врх. Претпостављам да је Тензинг био пет-шест корака иза мене!“ Додао је и да су се Тензинг и он договорили да кажу да су се на врх попели „готово заједно“ што и не би било далеко од истине.

А шта је на то рекао сам Тензинг? У својој аутобиографији „Тигар на снегу“ из 1955. године он се овако сећа тог великог тренутка: „Нешто мало пре него што смо стигли испод врха, Хилари и ја смо се зауставили... Нисам размишљао о „првом“ или „другом“. Нисам рекао себи: „Тамо горе је златна кока, одгурнућу Хиларија и потрчати да је узмем!“ Ишли смо лагано, без застајања. И онда смо се нашли тамо. Хилари је први закорачио на врх. Ја одмах после њега. Сан се остварио!“

Шерпас Тензинг живео је после великог подвига релативно повучено подучавајући алпинисте у Дарџилингу у Индији. Умро је маја 1986. у 73. години ■

—четрдесет седам

Zovem se DANIJELA RADIĆ imam
16 GODINA ŽIVIM U PANČEVU U
ULICI STEVANA ŠUPČIĆA BR. 9.
ŠKUPĀM SIMSON PARE I SALVETE.
ŽELIM DA SE DOPISUJEM SA DECOM
IZ CELOG SVETA.

Прве лименке у којима се чува храна направљене су у Француској. Никола Апер осмислио је стерилизацију у лименкама, што је омогућавало да се храна сачува током дужег временског раздобља. Било је то још 1810. године, а до тада су се намирнице чувале усољене или укисељене, ушећерене или пак димљене, односно сушене. Аперов изум је омогућавао да се храна чува у затвореној посуди, а да се њен укус не промени. Међутим, лименке нису доживеле нарочит успех у Европи, где су конзервирану храну у то доба сматрали другоразредном, али се храна у лименкама веома допала Американцима где су средином 19. века лименке биле веома омиљене ■

ЛИМЕНКЕ ЗА ХРАНУ

Када су измишљене лименке у којима се чува храна?

ДРАГИША
Кикинда

ОКО 250 НА САТ

Која је највећа брзина човека при слободном паду?

ЈАДРАНКА,
Ужице

Тело је у слободном паду када се, под дејством сопствене тежине, креће константним убрзањем (убрзањем гравитације која на Земљи износи 9,81 метар у квадратној секунди) под условом да се занемари отпор ваздуха. У том случају брзина је управо пропорционална времену пада и, према томе, нема ограничења те брзине, односно, не постоји највећа брзина. Али, осим силе тежине, у обзир се узима и ваздушно трење. Да није њега, убрзање у атмосфери било би непрестано. Али, није.

Тело, значи, после извесног времена достиже крајњу брзину која зависи од његове масе и густине ваздуха. Падобранац у слободном паду, на пример, може да достигне брзину од 250 километара на сат. Практично, брзина човека у слободном паду устаљује се после извесног времена на око 250 километара на сат ■

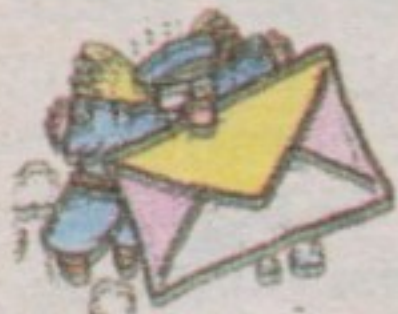
ИЗДРЖАНИ ТОНОВИ?

Чула сам како моје другарице које иду у музичку школу помињу неке „издржане тонове“. Шта је то?

АНА
ГАБРИЋА
Канарско
брдо
Београд

ГДЕ СУ ЦРНЦИ У БАЗЕНУ?

Зашто црнаца, сјајних готово у свим спортовима, нема међу пливачким шампионима?

МИЛАН
Београд

Један једини црни пливач успео је, бар досад, да освоји олимпијску медаљу у пливању. То је Антони Нести из Суринама који је на Олимпијади 1988. године зарадио сребро на 100 метара лептир стилем. Црнци, иначе, нису успешни пливачи из физиолошких разлога, али и због сиромаштва земаља из којих потичу. Њихова коштана маса већа је него код других раса, а проценат масног ткива мањи и зато у води теже „плутају“. Осим тога, они имају и већи проценат такозваног „брзог“ мишићног влакна идеалног за трчање на 100 метара за 10 или мање секунди и за закупавање лопте у кош, али у пливању не јер најкраћа трка, она на 50 метара, захтева време од преко 20 секунди.

Ни сви црнци, разуме се, нису исти. Кенијци и Етиопљани, рецимо, били би сасвим добри за полудугачке напоре какви се траже у пливању. Али, у њиховим веома сиромашним земљама нема довољно јавних базена за редовно вежбање и зато је тешко направити избор и одгајити пливаче високе класе међу којима би се, временом, нашли и прави шампиони ■

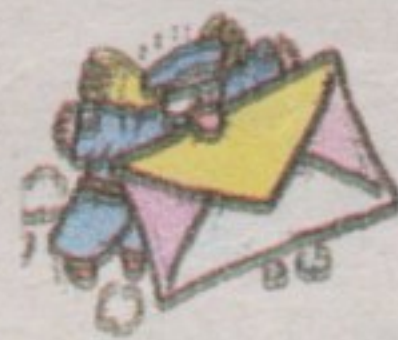
„Издржани тонови“ – то је израз из жаргона којим се служе музичари. Реч је о веома дугим тоновима које треба изводити тако да звуче као да су произведени у једном једином даху. Свакако си већ чула како на завршетку неке мелодије певач пева тон који траје толико дуго да ти се чини да ће остати без ваздуха. Извођење „издржаних тонова“ од свих музичара захтева велику вештину и припрему. Код виолончелиста или виолиниста потребно је да зглоб десне руке у којој се држи гудало буде веома мек јер треба прикрити сваку

неравнину у превлачењу струна гудала преко жица и створити утисак дугог, непрекинутог звука.

Певачима и дувачима је још теже. Не само да им је неопходан велики капацитет плућа, већ и техника дисања треба да буде усавршена тако да се не чују повремена узимања ваздуха. Музичари ту вештину називају „крађом даха“, што је и тачно, будући да ваздух током певања или свирања узимају кришом. Постоји једна изванредна техника дисања која се зове „кружно дисање“, а подразумева истовремено удисање и издисање ваздуха. Она је настала у народној музичкој пракси и, што је занимљиво, на различитим крајевима планете: њу користе и свирачи усних оргуља са Сардиније, и фрулаши у Индији и Пакистану, као и аустралијски Аборигини кад свирају древну дицириду, један од најстаријих музичких инструмената на свету ■

СРЦЕ ПУМПА – АРТЕРИЈЕ СЕ ОПИРУ

Молим вас да ми објасните шта је крвни притисак и како се он мери.

ДРАГАНА
Баточина

Крвни притисак је величина притиска на крв услед срчаног пумпања и отпора артеријских зидова. Јер, срце је, у ствари, пумпа која избацује у крвоток крв што кружи кроз наше тело. Када се лева комора срца стегне, крв се потискује у артерије које се шире да би прихватиле пристиглу крв. Али, артерије имају мишићни слој који пружа отпор овом притиску и тако се из њих крв истискује у мање крвне судове.

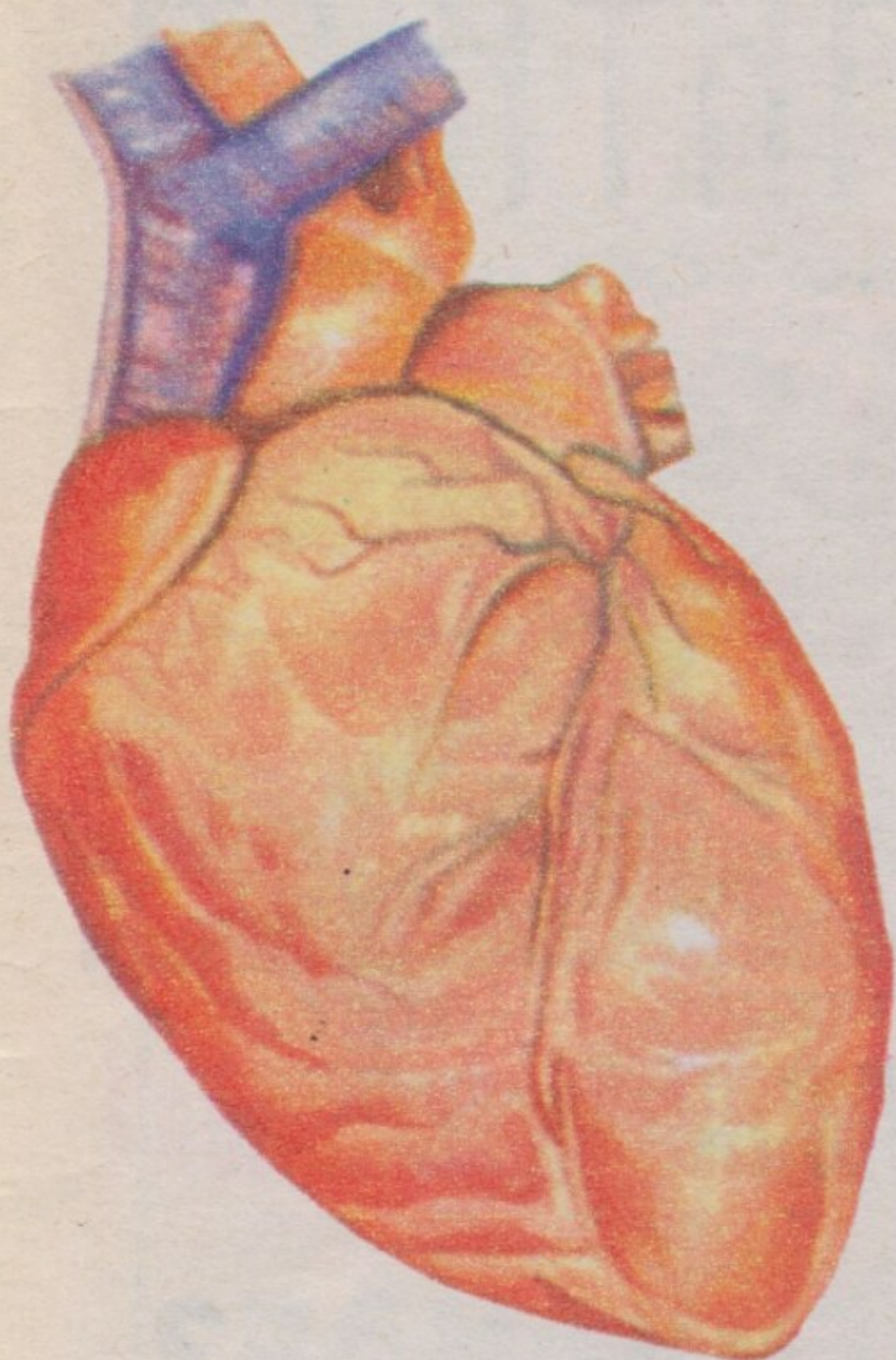
Постоје две врсте притиска: максимални и минимални. Максимални

ПОДСТИКЛИ
ЗАБАВНИК

8. 2. 2002.

притисак настаје када се лева срчана комора згрчи; он се зове систолични или горњи притисак. Минимални притисак настаје непосредно пре следећег откуцаја срца и назива се дијастолични или доњи притисак.

За мерење крвног притиска лекар обично користи апарат у коме се налази живин стуб који под притиском расте или опада. Притисак се читава у милиметрима висине живиног сту-

ба. Просечан систолични притисак младе особе износи 120 милиметара живиног стуба. Дијастолични притисак износи око 80 милиметара живиног стуба. Ове бројке обично се исказују као 120/80.

Када је крвни притисак у овим границама, он обезбеђује редовно снабдевање организма крвљу не вршећи сувишан притисак на зидове крвних судова.

Крвни притисак с годинама постепено расте све док код људи шездесетих година не достигне око 140/87. Многи чиниоци утичу на крвни притисак. Гојазне особе често имају виши притисак, а на његову висину могу да утичу и забринутост, напрезање, па чак и положај тела ■

КВИЗ

КО ЧИТА ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК ТАЈ И ЗНА

РЕШЕЊЕ

1-Б; 2-А; 3-Г; 4-Г; 5-Б; 6-А;
7-В; 8-Г; 9-В; 10-А; 11-В;
12-Б; 13-Г; 14-Б; 15-А; 16-Г;
17-В; 18-Б; 19-Б; 20-Б.

РЕШЕЊА

ШЕСТ БРОЈЕВА

16, 61 и 66 су негативни бројеви

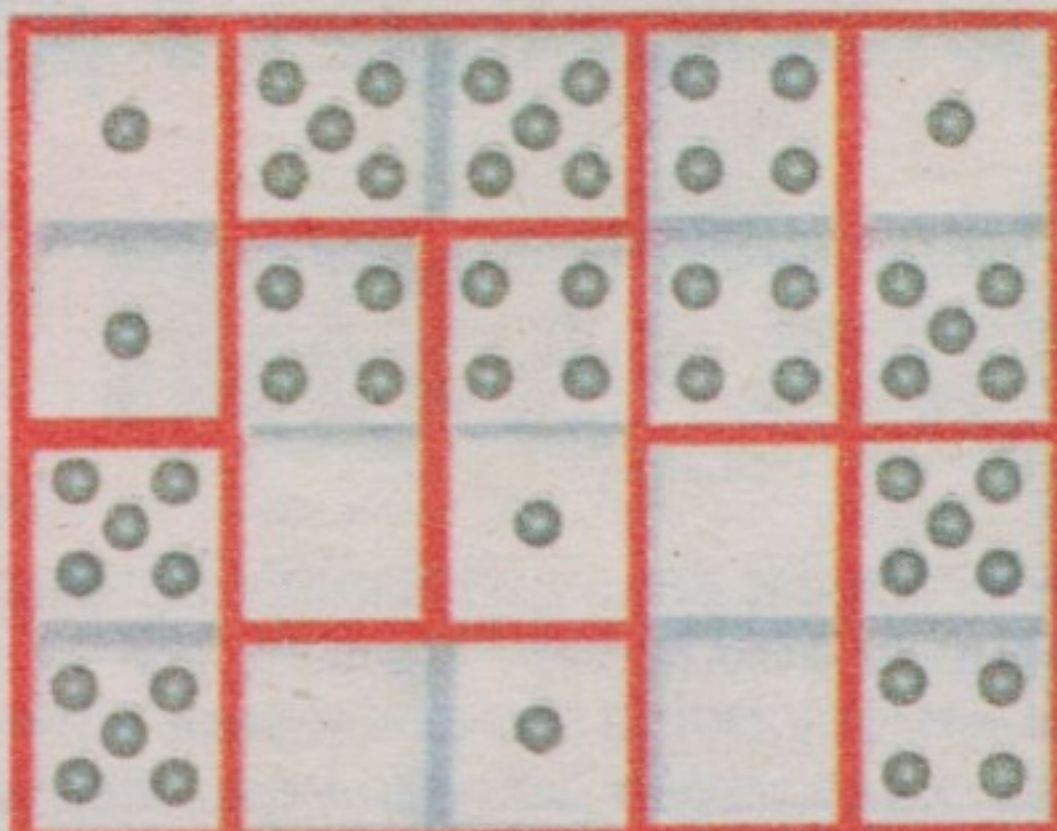
ЗА БИСТРООКЕ

3, 4 и 0 (сваки симбол јавља се три пута) ■

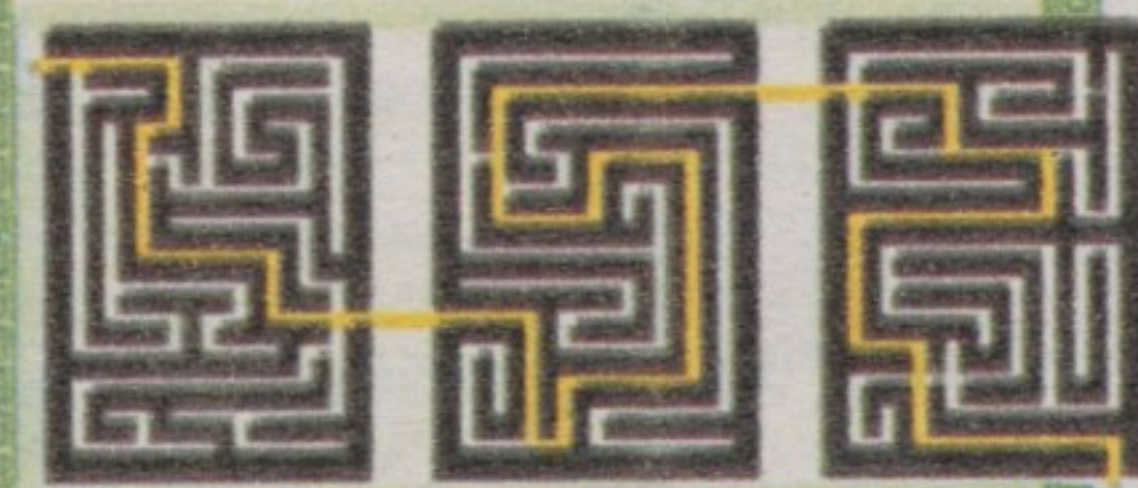
СКАНДИНАВКА

Р, „Супружници са Ајфелове куле“, атласи, Ринзер, е, ЛО, достава, кабл, арка, кочити, ПИО, Марк Шагал, наков, акт, трон, новеле, Итака, ок, Ним, рагу, Бели Нил, море, аје, градина ■

ДОМИНЕ

ТРИ ЛАВИРИНТА

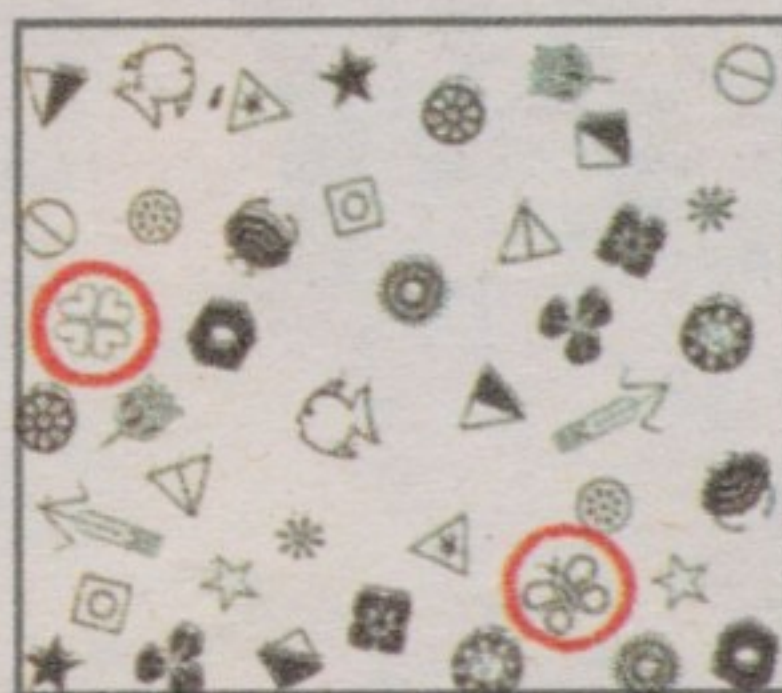
ШТЕДИШЕ

Мама је сваком дала по 27.850 динара.

(20.800+27.850=48.650;

69.450+27.850=97.300) ■

ПАРОВИ

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ 2609

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Генерални директор Дарко Рибникар

Оснивач и издавач „ПОЛИТИКА“ А. Д.

Штампа Штампарија Политике А.Д.
11000 Београд,
Македонска 29

Заменик главног и одговорног уредника Недељка Сташић

Ликовно графички уредник Душан Глушац

Графички уредник стилија Горан Војиновић

Редакција
Бојана Дожић
Слободанка Делибашић
Мина Илић
Петар Милатовић
Весна Минић
Вито Недељковић
Мирјана Огњановић
Биљана Орловић
Љубомир Патрновић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић
Миленко Тодоровић

Техничка редакција
Слободанка Вујић
Зоран Петканић
Митра Тиљев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони Секретаријат 3224-471
Техничка редакција 3226-620
централа 3224-191 и 3225-761
претплата 3228-776

Маркетинг агенција Македонска 31/1,
тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.
На основу мишљења Републичког секретаријата
за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I
1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 156,00 дин. 3 месеца 468,00 дин. 6 месеци 936,00 дин.
Претплата на жиро рачун број: 40801-603-2-47280,
уз обавезну назнаку: „ПОЛИТИКА“ А. Д.

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“:

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 69 EUR или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група -
Европа: 96 EUR. II група - Азија - Африка: 102
EUR. III група - Америка - Аустралија: 108 EUR
или противвредност осталих валута.

ПРЕТПЛАТА СЕ ВРШИ ПРЕКО:
DEUTSCHE BANK AG, Frankfurt/M, FR Ger-
many, SWIFT: DEUTDEPF, на рачун број:
100935966200, КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД
БЕОГРАД, Београд, FR YUGOSLAVIA,
SWIFT: KOVBYUBG, BLZ 99900158,
А У КОРИСТ „ПОЛИТИКА“ АД, Београд
Као сврха уплате ОБАВЕЗНО навести
„претплата на лист“.

Копију уплате обавезно послати на адресу
ПОЛИТИКА АД, 11000 Београд,

29. новембра 24/I Yugoslavia
• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун, а
копију уплате на факс:
++381 11 3226 353 или ++381 11 3249 293
Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

УПОЗНАЈ СВЕТ У ПОНОЋ И ПЕТ

Најбољи светски документарни програм

на телевизији ПОЛИТИКА

РЕПРИЗЕ наредног дана 10³⁰ - * СУБОТОМ у 17⁰⁵

ПОНЕДЕЉАК
ГЕОПОЛИТИКА

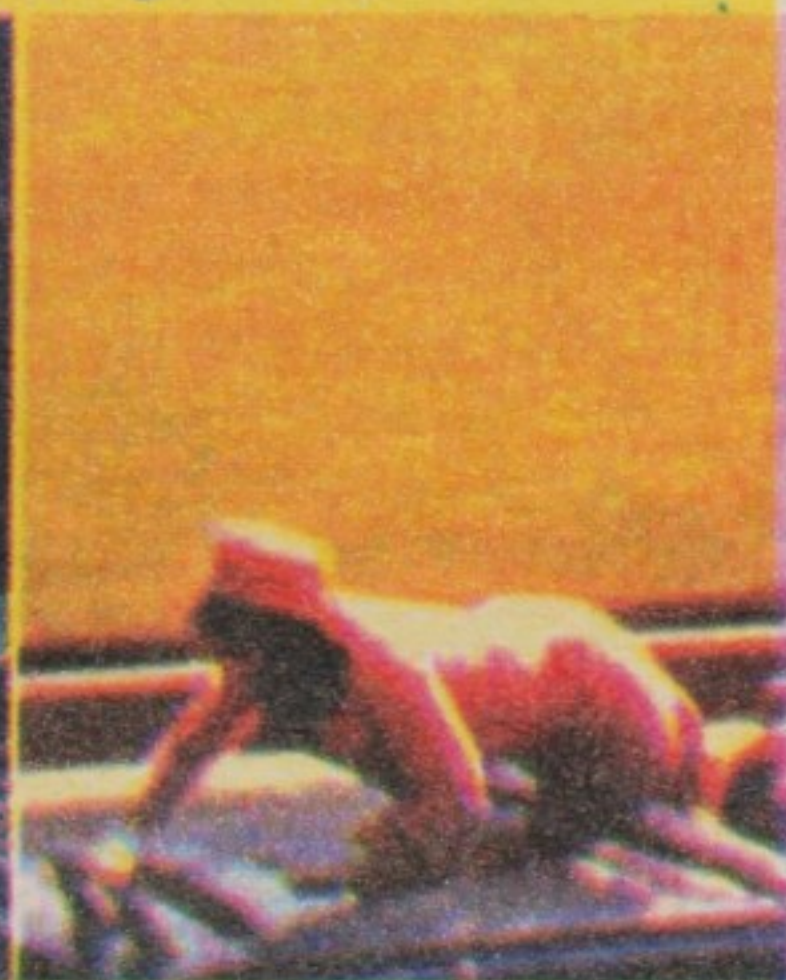
УТОРАК
СТИЛ ЖИВОТА

СРЕДА
КУЛТУРА, ЦИВИЛИЗАЦИЈА

ЧЕТВРТАК
У ДИВЉИНИ

ПЕТАК
ИСТРАЖИВАЧ

ФОКЕ СА ОСТРВА ХУАН ФЕРНАНДЕЗ

Крајем 17. века у водама око острва Хуан Фернандез било је око три милиона фока. Међутим, већ крајем 18. и почетком 19. века ловили су их тако немилосрдно да су готово истребљене. Године 1820. остало је толико мало фока да није вредело ни долазити тамо у лов.

Фоке са острва Хуан Фернандез, 650 километара од чилеанске обале, посебна су врста о којој се мало зна. Средином педесетих година прошлог века многи су били уверени да су у овом делу света сасвим нестале. Колико због животних навика, толико због мало-

бројности, оне и данас изазивају пажњу научника.

Веза између мајке фоке и њеног младунчета надамсе је занимљива. Мајка брине о младунцу дванаест дана по рођењу, а затим креће у потрагу за храном. Када трагају за храном, у мору остају и до две недеље, понекад чак и три – двоструко дуже него остале врсте фока или морских лавова.

Како младунче преживљава док је мајка у мору? Док она трага за храном, потомак нити пије нити једе. Али, пред крај прве недеље, младунци увиђају да им понестаје снаге. Тако бар изгледа. У

то време они почињу да чувају снагу: одмарају се на стенама, одлазе на места на којима су последњи пут видели мајку и непрестано је дозивају све док се коначно не врати. Она дозива младунче, а оно хрли ка њој да би се, чим се састану, добро најело после дугог гладовања док је мајка била у потрази за храном. Научници до сада нису открили зашто женке толико дуго трагају за храном.

Већина фока у свету има своје копнене територије, али мужјаци са острва Хуан Фернандез владају и својеврсним морским територијама. За фоке и морске лавове то није везивано за парење, као код других животиња. Проучавањем мужјака на морским пространима којима владају, уочава се да су женке те које доносе одлуке у вези са парењем. Почетком децембра мужјаци се највише боре за територију. Онај који није довољно снажан или способан да је заузме, неће наћи женку током целе године, а понекад ни до краја живота.

Занимљивости из биљног и животињског света у околини Чилеа само су део приче у једној од епизода „Истраживача“ који је на програму сваког петка на Телевизији Политика у новом термину – час после поноћи

Ана-Марија Симоновић

РЕКЛИ

СУ 0 ЛЉУБАВИ

МУШКАРАЦ БЕЗ ЛЉУБАВИ, ТО ЈЕ ПОЛА
ЧОВЕКА, АЛИ ЖЕНА БЕЗ ЛЉУБАВИ,
ТО ЈЕ СТВАРНО НИШТА.

Елвис Присли, звани Краљ
америчка легенда рокенрола,
певач и глумац
(1935–1977)

КАДА ВОЛИШ, МОЖЕШ
ДА ЖИВИШ ЧАК И АКО
СИ НЕСРЕЋАН.

Фјодор Достојевски
руски писац
(1821–1881)

НЕМА ТЕ МРЖЊЕ КОЈА
ЈЕ ТАКО ОДВРАТНА
КАО ЛЉУБАВ У
СТАДИЈУМУ
РАСПАДАЊА.

Светислав Басара
наш књижевник
(1952)

ЛЉУБАВ ЈЕ ЛАКШЕ
УНИШТИТИ НЕГО
ПРОМЕНИТИ.

Сенека
римски
филозоф
(4–65.
године
нове
ере)

МЛАДАЛАЧКА ЛЉУБАВ: „ВОЛИМ ТЕ
ЈЕР СИ МИ ПОТРЕБАН.“ СТАРАЧКА
ЛЉУБАВ: „ПОТРЕБАН СИ МИ ЈЕР ТЕ
ВОЛИМ.“

Ерих Фром
амерички психоаналитичар
(1900–1980)

ЛЉУБАВ ЗНА ТАЈНЕ ПУТЕВЕ.

Немачка пословица

ЛЉУБАВ ЈЕ СЛАТКА, АЛИ НАЈБОЉЕ
ПРИЈА УЗ ХЛЕБ.

Јеврејска пословица

ЛЉУБАВ ЈЕ КАО РАТ: ЗАПОЧИЊЕ
КАДА ХОЋЕТЕ, АЛИ ИЗ ЊЕ ИЗЛАЗИТЕ
КАДА ВАС ПУСТЕ.

Шпанска пословица

ЛЉУБАВ ЧИНИ
ДА ВРЕМЕ
ПРОЛАЗИ.
ВРЕМЕ ЧИНИ
ДА ЛЉУБАВ
ПРОЛАЗИ.

Француска
пословица

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD

